

۱. پیشگفتار

از آنجا که در سیستم قضایی داخلی ایران امید چندانی به پاسخگویی وجود ندارد، قربانیان و بازماندگان موارد جدی نقض حقوق بین‌الملل به منظور دادخواهی برای موارد نقض حقوق بشر که توسط جمهوری اسلامی ایران ارتکاب یافته است، به طور فزاینده‌ای به صلاحیت‌های قضایی خارجی روی می‌آورند که بیش از همه در اروپا و کانادا هستند اما در امریکای لاتین، افریقا و نواحی دیگر نیز وجود دارند. بر طبق اصل صلاحیت قضایی جهانی، دستگاه‌های قضایی بخصوصی در داخل کشورها اجازه می‌دهند جنایاتی که در خارج از مرزهای آن کشور ارتکاب یافته‌اند، بدون توجه به ملیت قربانی و مجرم^۱، در دادگاه‌های کشوری آنها تحت پیگرد قرار گیرند. اما به هر حال صلاحیت قضایی جهانی درست مانند مراحل اقامه دعوی و مراحل انجام تحقیقات، محاکمه و پژوهش، در کشورهای گوناگون دارای محدودیت‌های متفاوتی است.

این راهنما خلاصه‌ای از مراحل صلاحیت قضایی جهانی را برای افرادی که به دنبال دادرسی جنایات ارتکاب یافته توسط حکومت ایران هستند، شرح می‌دهد. این راهنما پیرامون انواع جنایاتی که صلاحیت قضایی جهانی می‌تواند به آنها رسیدگی کند، مطالبی را به طور اجمالی شرح می‌دهد و به دنبال آن خلاصه‌ای از مراحل مربوطه و نکاتی را در مورد فرآیند تحقیق و مستند سازی بیان می‌کند. بخش سوم این راهنما در مورد حیطه‌های قضایی خاصی در سیستم صلاحیت قضایی جهانی و مراحل درخواست تحقیقات و دادرسی توضیح می‌دهد. در پایان پیوستی شامل نام منابع و سازمان‌هایی که می‌توان برای دریافت کمک‌های بیشتر با آنها تماس گرفت، ارائه شده است.

۲. جنایات و موارد نقض حقوق

موضوع صلاحیت قضایی جهانی از این مفهوم سرچشمه می‌گیرد که برخی جنایات بخصوص به حدی شدید هستند که به جامعه بین‌المللی لطمه می‌زنند و در نتیجه دادگاه‌های داخلی خارج از کشوری که این موارد نقض حقوق در آن اتفاق افتاده می‌توانند این موارد را تحت تعقیب قضایی قرار دهند تا نظم جهانی را محافظت نمایند.^۲ اگرچه جنایاتی که شامل مقررات صلاحیت قضایی جهانی می‌شوند در کشورهای گوناگون تفاوت دارند، اما به طور کلی شامل جنایت علیه بشریت، شکنجه، جنایات جنگی و نسل‌کشی می‌شوند.^۳

جنایت علیه بشریت

^۱ برای مثال نگاه کنید به «صلاحیت قضایی جهانی چیست؟» [What Is Universal Jurisdiction?]، نشریه TRIAL International، قابل دسترسی در <https://trialinternational.org/topics-post/universal-jurisdiction/>

^۲ برای مثال نگاه کنید به ریک گلدستون، «یک اصل قدیمی حقوقی که جنایتکاران جنگی را در دست عدالت قرار می‌دهد» [Rick Gladstone, "An Old Legal Doctrine That Puts War Criminals in the Reach of Justice"] نیویورک تایمز [The New York Times]، ۲۸ فوریه ۲۰۲۱، قابل دسترسی در <https://www.nytimes.com/2021/02/28/world/europe/universal-jurisdiction-war-crimes.html>

«صلاحیت قضایی جهانی چیست؟»، مرکز عدالت و پاسخگویی [Justice & Accountability]، قابل دسترسی در <https://cja.org/what-we-do/litigation/legal-strategy/universal-jurisdiction>

^۳ «صلاحیت قضایی جهانی چیست؟»، مرکز عدالت و پاسخگویی [Justice & Accountability]، قابل دسترسی در <https://cja.org/what-we-do/litigation/legal-strategy/universal-jurisdiction>

جنایت علیه بشریت شامل جنایات خاصی می‌شود که به طور آگاهانه به عنوان بخشی از یک حمله گسترده یا سیستماتیک علیه مردم غیر نظامی صورت می‌گیرد.^۴ این جنایات شامل مواردی از جمله قتل عمد، شکنجه، خشونت‌های جنسی، ناپدید شدن‌های اجباری، حبس، و آزار و اذیت می‌شود.^۵ جنایات علیه بشریت اغلب توسط حکومت‌ها انجام می‌شوند اما می‌توانند توسط عوامل غیر حکومتی نیز ارتکاب یابند.^۶ جنایت علیه بشریت، بر خلاف جنایات جنگی، می‌توانند در زمان صلح نیز وقوع یابند، از جمله در دوره‌های آشوب‌های اجتماعی که به حد جنگ نمی‌رسند.

در مورد وضعیت ایران، نمونه‌های موارد نقض حقوق که می‌توانند به حد جنایت علیه بشریت برسند، شامل کشتار هزاران زندانی سیاسی در زندان‌های ایران در سال ۱۹۸۸ (۱۳۶۷)؛ سرکوب تظاهرات توسط حکومت، به ویژه در نوامبر ۲۰۱۹ (تظاهرات آبان ماه ۱۳۹۸) و تظاهرات سپتامبر ۲۰۲۲ (شهریور/مهر ۱۴۰۱)؛ و بازداشت خودسرانه شهروندان خارجی و دو تابعیتی می‌شود.^۷

شکنجه

شکنجه یعنی هر عملی که در نتیجه انجام آن درد و رنج شدید روانی یا جسمی برای انجام مقاصدی از قبیل کسب اطلاعات یا گرفتن اعتراف؛ مجازات افراد؛ ترساندن یا مجبور ساختن آنها یا شخص ثالثی؛ یا به هر دلیل دیگری که بر پایه هر گونه تبعیض باشد، به طور عمدی به شخص وارد شود به طوریکه چنین درد و رنجی به وسیله یا در اثر تحریک و تشویق یا رضایت یا موافقت یک مقام رسمی دولتی یا هر شخص دیگری که به عنوان یک مقام رسمی عمل می‌کند، وارد شود.^۸

^۴ برای مثال نگاه کنید به «معاهده رم در مورد دادگاه جنایی بین‌المللی که توسط سازمان ملل تهیه شده» [The United Nations Rome Statute of the International Criminal Court]، ماده ۷، قابل دسترسی در <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf>

^۵ همان.

^۶ برای مثال نگاه کنید به «جنایت علیه بشریت چیست؟»، نشریه تریال اینترنشنال [What Are Crimes Against Humanity?] TRIAL International، قابل دسترسی در <https://trialinternational.org/topics-post/crimes-against-humanity/>

^۷ آیدا فجر و امید شمس، «کور کردن به عنوان یک سلاح جنگی»، ایران وایر [Aida Ghajar and Omid Shams, "Blinding as a Weapon of War," IranWire]، ۱۹ ژانویه ۲۰۲۳، قابل دسترسی در <https://iranwire.com/en/politics/112823-blinding-as-a-weapon-of-war>؛ کارلا فرستمن و مارینا شارپ، «بازداشت خودسرانه اتباع خارجی و دو ملیتی‌ها به عنوان گروگان‌گیری و جنایت علیه بشریت» [Iran's Arbitrary Detention of Foreign and Dual Nationals as Hostage-taking and Crimes Against Humanity]، ژورنال بین‌المللی حقوق کیفری [Journal of International Criminal Justice]، سری ۲۰، شماره ۲ (مه ۲۰۲۲)، صص ۴۳۵-۴۰۳، قابل دسترسی در <https://academic.oup.com/jicj/article/20/2/403/6543573>

^۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون مبارزه با شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیر انسانی یا ترذیلی»، ۱۰ دسامبر ۱۹۸۴، ماده ۱، قابل دسترسی در <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-torture-and-other-cruel-inhuman-or-degrading-treatment>. شکنجه شامل درد و رنجی که صرفاً ناشی و یا جزئی از مجازات‌های قانونی مانند تنبیه بدنی و یا اینکه در اثر آن حادث شود، نیست. با وجود این، نحوه مجازات‌های قانونی باید با عرفی که به طور گسترده به عنوان عمل قانونی توسط جامعه بین‌المللی پذیرفته شده، تطابق داشته باشد، مانند محرومیت از آزادی از طریق حبس. کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل، «گزارش گزارشگر ویژه سازمان ملل در مورد شکنجه»، ۱۰ ژانویه ۱۹۹۷، سند E/CN.4/1997/7، پاراگراف‌های ۷ و ۸، قابل دسترسی در <https://digitallibrary.un.org/record/238288?ln=en>. روش‌های خاصی از تنبیه بدنی از قبیل شلاق زدن، سنگسار نمودن، یا قطع کردن دست و پا، با کنوانسیون مبارزه با شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیر انسانی یا ترذیلی تطابق ندارند. «کنوانسیون مبارزه با شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیر انسانی یا ترذیلی»، مشاهدات نهایی، عربستان سعودی، سند (2002) CAT/C/CR/28/5، پاراگراف ۴ (ب)، قابل دسترسی در <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G02/425/66/PDF/G0242566.pdf?OpenElement>

موارد شکنجه به دست مقامات حکومتی ایران و یا به دستور آنها، از قبیل اتهامات مربوط به شکنجه‌هایی که در بازداشتگاه‌های ایران اتفاق افتاده است،^۹ را می‌توان در دادگاه‌های کشوری خارجی از طریق اصل صلاحیت قضایی جهانی تحت پیگرد قرار داد.

جنایات جنگی

جنایات جنگی به طور کلی شامل موارد نقض شدید کنوانسیون‌های ۱۲ اوت ۱۹۴۹ ژنو و نیز موارد دیگر «نقض جدی قوانین و عرف قابل اعمال در منازعات مسلحانه بین‌المللی» می‌شود.^{۱۰} جرایمی که به حد جنایات جنگی می‌رسند شامل مواردی از جمله قتل عمد، شکنجه، حملات عامدانه به شهروندان، گروگان‌گیری، و بدرفتاری با آسرای جنگی می‌شود.^{۱۱} برخلاف جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی باید در یک وضعیت منازعه مسلحانه ارتکاب یافته باشند و قوانین عرفی کشورها نیز تعیین می‌کنند که جنایات جنگی هم شامل منازعات مسلحانه بین‌المللی و هم شامل منازعات مسلحانه غیر بین‌المللی می‌گردند.^{۱۲}

برای جنایاتی که در زمینه رفتار ایران در هنگام جنگ ایران و عراق اتفاق افتاد، همانگونه که در محاکمه حمید نوری در سوئد معلوم شد، و نیز برای دخالت مستقیم دست اندرکاران ایرانی در سوریه و اوکراین، و دخالت

^۹ پاتریک وینتور، «وکلائی حقوق بشر سعی دارند پرونده‌های جنایات جنگی سوریه را به دادگاه جنایی بین‌المللی ببرند»، گاردین [Patrick Wintour, "Human Rights Lawyers Attempt to Bring Syria War Crimes Cases to ICC," *The Guardian*], ۱۶ فوریه ۲۰۲۲، قابل دسترسی در

<https://www.theguardian.com/world/2022/feb/16/human-rights-lawyers-attempt-to-bring-syria-war-crimes-cases-to-icc>؛ کالین لانگ و زک میلر، «ایالات متحده می‌گوید ایران ممکن است در جنایات جنگی اوکراین مشارکت داشته باشد»، ای.پی.نیوز [Colleen Long and Zeke Miller, "US Says Iran May Be Contributing' to War Crimes in Ukraine," AP News], ۹ ژانویه ۲۰۲۳، قابل دسترسی در

<https://apnews.com/article/russia-ukraine-iran-biden-education-jake-sullivan-886376045d35f9bb7bb96cc0d18a7869>؛ «قربانیان سوریایی جنایات ایران نباید نادیده گرفته شوند»، مرکز عدالت و پاسخگویی سوریه [Syria Justice], ۲۳ ژانویه ۲۰۲۰، قابل دسترسی در <https://syriaaccountability.org/syrian-victims-of-iranian-crimes-should-not-be-overlooked>؛ میسی رایان، «گزارش سازمان ملل خواهان رسیدگی به جنایات جنگی منتسب به یمن در دادگاه جنایی بین‌المللی است»، واشنگتن پست [Missy Ryan, "U.N. Report Calls for Alleged War Crimes in Yemen to Be Referred to International Criminal Court," *The Washington Post*], ۱۰ سپتامبر ۲۰۲۰، قابل دسترسی در https://www.washingtonpost.com/national-security/un-report-calls-for-alleged-war-crimes-in-yemen-to-be-referred-to-international-criminal-court/2020/09/10/3eb69194-f369-11ea-9279-45d6bdfef145f_story.html

^{۱۰} برای مثال نگاه کنید به «معاهده رم در مورد دادگاه جنایی بین‌المللی که توسط سازمان ملل تهیه شده» [The United Nations Rome Statute of the International Criminal Court], ماده ۸، قابل دسترسی در <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf> همان.

^{۱۱} برای مثال نگاه کنید به «معاهده رم در مورد دادگاه جنایی بین‌المللی که توسط سازمان ملل تهیه شده» [The United Nations Rome Statute of the International Criminal Court], ماده ۸، «حکم ۱۵۶. تعریف جنایات جنگی»، بانک اطلاعاتی قوانین بشردوستانه بین‌المللی متعلق به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ [The United Nations Rome Statute of the International Criminal Court, art. 8; "Rule 156. Definition of War Crimes," ICRC International Humanitarian Law Databases], قابل دسترسی در https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_rul_rule156

Wintour, «وکلائی حقوق بشر» [Patrick Wintour, "Human Rights Lawyers Attempt to Bring Syria War Crimes Cases to ICC," *The Guardian*]; لانگ و میلر، «ایالات متحده می‌گوید» [Long and Miller, "US Says"]; «قربانیان سوریایی»، مرکز عدالت و پاسخگویی سوریه [Syria Justice and Accountability Centre], «Syrian Victims» [Missy Ryan, "U.N. Report."].

گروه‌های دست‌نشانده ایران در مناطق جنگی از قبیل سوریه و یمن می‌توان پرونده‌های جنایات جنگی تشکیل داد.^{۱۳}

نسل‌کشی

نسل‌کشی اعمالی را در بر می‌گیرد که به قصد نابودی کامل یا نابودی بخشی از مردم یک ملت، قوم، نژاد یا مذهب انجام می‌شود. اعمال نسل‌کشی شامل موارد زیر می‌شود: کشتن اعضای گروهی که هدف قرار گرفته‌اند؛ ایجاد آسیب‌های شدید جسمی و روحی به اعضای یک گروه؛ تحمیل عامدانه شرایط زندگی خاصی که طوری برنامه‌ریزی شده که سبب نابودی فیزیکی کامل و یا بخشی از آن گروه شود؛ تحمیل شرایطی به قصد پیشگیری از زاد و ولد در میان اعضای آن گروه؛ و انتقال اجباری فرزندان آن گروه به گروهی دیگر.^{۱۴} اثبات نسل‌کشی به ویژه دشوار است زیرا مستلزم ارائه مدرکی است که قصد نسل‌کشی را نشان دهد، مثلاً مرتکبین، اعمال خود را به قصد نابودی هویت یک گروه انجام داده‌اند – که اثبات وجود چنین ذهنیتی با اطمینان دشوار است و فقط در مورد هدف قرار دادن چهار گروه فوق‌الذکر مصداق دارد.^{۱۵} تعریفی که از نسل‌کشی شد ممکن است هدف قرار دادن گروه‌های سیاسی خاص را در بر نگیرد.

۳. تحقیقات و مستندسازی

پیش از اقامه دعوی وکلا باید اسناد و مدارک مربوط و نیز اطلاعات لازم برای راهنمایی بازپرسان و دادستان‌ها به منظور انجام تحقیقاتشان در باره موارد جدی نقض حقوق بشر را فراهم نمایند. هنگامی که بازپرس‌ها تحقیقات را انجام می‌دهند، باید خود را با بهترین شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات در باره موارد جدی نقض حقوق بشر آشنا نمایند و در صورت امکان، از سازمان‌هایی که در زمینه انجام اینگونه تحقیقات تجربه دارند، درخواست راهنمایی‌های حقوقی کنند. (لطفاً به نام منابع و سازمان‌های توصیه شده در پیوست مراجعه فرمایید).^{۱۶} آنچه در زیر مشاهده می‌کنید فهرست بخشی از انواع اطلاعات مربوط به مقاماتی است که چنین پرونده‌های را پیگیری می‌کنند.

^{۱۳} برای نسخه انگلیسی حکم صادره در محاکمه حمید نوری، نگاه کنید به «گزارش ۴۳: رأی دادگاه»، مدافعان حقوق مدنی،

۱۷ ژوئیه ۲۰۲۲، قابل دسترسی در <https://crd.org/2022/07/17/report-43-the-verdict>

^{۱۴} مجمع عمومی سازمان ملل، «کنوانسیون پیشگیری و مجازات جنایت نسل‌کشی» [UN General

Assembly, *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*], ۹ دسامبر

۱۹۴۸، قابل دسترسی در https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf

^{۱۵} برای مثال نگاه کنید به مصاحبه‌ای با لیلیا سادات، متخصص جنایات جنگی، «چرا اثبات جنایات جنگی در برابر دادگاه

جنایی بین‌المللی دشوار است»، «نسخه صبح» ان پی آر [Why genocide is difficult to prove before an

international criminal court, "Morning Edition," NPR], ۱۲ آوریل ۲۰۲۲، قابل دسترسی در

<https://www.npr.org/2022/04/12/1092251159/why-genocide-is-difficult-to-prove-before-an-international-criminal-court>

^{۱۶} برای مثال نگاه کنید به «کتاب راهنمای مستندسازی جامعه مدنی از موارد جدی نقض حقوق بشر: اصول و بهترین شیوه‌ها»، گروه سیاست‌ها و حقوق بین‌الملل عمومی [Handbook on Civil Society Documentation of Serious

Human Rights Violations: Principles and Best Practices, Public International Law & Policy Group], قابل دسترسی در

۲۰۱، قابل دسترسی در https://static1.squarespace.com/static/5900b58e1b631bffa367167e/t/59dfab4480bd5ef9add73271/1507830600233/Handbook-on-Civil-Society-Documetation-of-Serious-Human-Rights-Violations_c.pdf

مصاحبه با شهود و قربانیان

شهود و قربانیان نقض حقوق بشر، بخش اساسی یک تحقیق هستند. مصاحبه با شهود و قربانیان باید تنها زمانی انجام شود که به نفع افراد زیان دیده در اثر این حوادث باشد نه اینکه صرفاً به دلیل مستند نمودن این وقایع صورت گیرد.^{۱۷} قربانیان و شهودی که قرار است به هر عنوانی در این تحقیقات شرکت کنند، باید ابتدا رضایت آگاهانه خود را برای شرکت در این تحقیقات ابراز کنند به طوری که بدانند اطلاعاتی را که در اختیار می‌گذارند قرار است چگونه مورد استفاده قرار گیرد، و چه حوزه‌های قضایی، افراد یا نهادهایی این اطلاعات را دریافت می‌کنند.^{۱۸} کسب رضایت آگاهانه نیز مستلزم آنست که مصاحبه شونده از هدف انجام این تحقیقات آگاه بوده و درک کاملی از آن داشته باشد؛ یعنی از خطرات و منافع شرکت در این تحقیقات، مراحلی که تیم بازپرسان دنبال می‌کنند، محرمانه بودن اطلاعاتی که آنها در اختیار ایشان می‌گذارند، و هویت بازپرسان، وابستگی آنها [به سازمان‌های گوناگون] و روش‌های تماس با آنها مطلع باشد.^{۱۹}

هنگام درخواست از قربانیان یا شاهدان فجایع برای شرح آنچه بر آنها گذشته است، بازپرسان باید در باره خطرات احتمالی ایجاد آسیب‌های روانی دوباره به این افراد آگاهی کامل داشته باشند. برای پیشگیری از آسیب‌رسانی غیرضروری یا ناخواسته به شرکت‌کنندگان، بازپرس‌ها باید هنگام ایجاد آمادگی و انجام مصاحبه با همدردی و احترام نسبت به این افراد عمل کنند و از روش‌های مصاحبه با افرادی که دچار ضربه روحی شده‌اند، استفاده نمایند.^{۲۰} اگر به نظر برسد که مصاحبه شونده دچار آسیب روحی مجدد شده‌اند، بازپرسان باید همیشه به آنها پیشنهاد کنند که به خدمات حمایت‌های روانی مناسب معرفی شوند.^{۲۱}

دست‌اندرکاران در این حرفه مسئولند تا از اطلاعاتی که در باره نقض حقوق بشر جمع‌آوری می‌کنند به اندازه کافی محافظت نمایند و بنابراین هنگام برنامه‌ریزی برای انجام تحقیقات باید تدابیر لازم برای محرمانه بودن اطلاعات را به کار بندند. این تدابیر ممکن است شامل پنهان کردن اطلاعات شخصی شرکت‌کنندگان؛ استفاده از زبان رمز برای ناشناس‌سازی اطلاعات؛ و ذخیره امن اطلاعات مربوط به هویت مصاحبه‌شونده جدا از شهادتنامه وی باشند.^{۲۲} باید به قربانیان و شهود اطلاع داده شود که اطلاعات آنها ممکن است در اختیار اشخاص ثالث، از جمله پلیس، بازپرسان و دادگاه قرار گیرد، و اینکه اگر این اطلاعات در دادگاه مورد استفاده قرار گیرد، همیشه نمی‌توان آنها را محرمانه نگاه داشت.^{۲۳}

مستند سازی متن باز

^{۱۷} همان، ص ۲۲.

^{۱۸} همان، ص ۲۳.

^{۱۹} همان، صص ۲۴ و ۲۵.

^{۲۰} «کتاب راهنمای مستند سازی جامعه مدنی از موارد جدی نقض حقوق بشر: اصول و بهترین شیوه‌ها»، گروه سیاست‌ها و حقوق بین‌الملل عمومی [*Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights*] Violations: Principles and Best Practices, Public International Law & Policy Group [ص ۳۴؛ به طور کلی نگاه کنید به «راهنمای تحقیقات میدانی با آگاهی از ضربه روحی»، سازمان ملل [*Trauma-Informed Investigations Field Guide, United Nations*]، قابل دسترسی در

https://www.unitad.un.org/sites/www.unitad.un.org/files/general/2104429-trauma-informed_investigations_field_guide_web_0.pdf

^{۲۱} «کتاب راهنمای مستند سازی جامعه مدنی از موارد جدی نقض حقوق بشر: اصول و بهترین شیوه‌ها»، گروه سیاست‌ها و حقوق بین‌الملل عمومی [*Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights*] Violations: Principles and Best Practices, Public International Law & Policy Group [ص ۳۵.

^{۲۲} همان، ص ۲۸.

^{۲۳} همان، ص ۲۹.

با دسترسی بیشتر به تلفن همراه و اینترنت، محتوای متن باز در مستند سازی موارد نقض حقوق بشر هر روز بیش از پیش نقش بزرگتری ایفا می‌کند و بنابراین هنگام برنامه ریزی برای انجام تحقیقات، باید اقدامات لازم برای حفظ محرمانه بودن مطالب را انجام داد. بازپرسان اکنون می‌توانند اطلاعات در مورد موارد نقض حقوق بشر را برای مثال از روی تصاویر ماهواره‌ای که در دسترس عموم قرار دارد و نیز تصاویر و فیلم‌هایی که بر روی رسانه‌های اجتماعی بارگذاری می‌شود، جمع آوری نمایند. اما دادستان‌ها همانطور که در مورد اسناد و مدارک سنتی هم عمل می‌کردند، باید صحت اطلاعاتی که از چنین منابع متن بازی به دست می‌آیند را اثبات نمایند تا در دادگاه قابل پذیرش باشند.^{۲۴} در ارتباط با به کارگیری و نگهداری محتوای متن باز باید بر طبق [پروتکل برکلی در مورد تحقیقات منابع متن باز](#) عمل نمود تا بتوان به بهترین نحو به دادستان‌ها و بازپرسان کمک نمود و احتمال قابلیت پذیرش اسناد در دادگاه را افزایش داد.

جمع آوری شواهد و مدارک

شواهد و مدارکی که جنبه سندیت دارند از قبیل سوابق مالی، اسناد دولتی یا شرکتی، سوابق پزشکی، عکس‌ها، و ویدیوهای مربوط به جنایات برای تکمیل تحقیقات اساسی هستند. برای جمع آوری چنین اطلاعاتی، مهم است بتوان کاتالوگی از اسناد جمع آوری شده تهیه نمود که به وضوح منبع و موقعیت پیدا کردن و نیز چگونگی انتقال این اسناد به بازپرس‌ها را مشخص نماید. نمونه‌هایی از کاتالوگ نویسی شواهد و مدارک و نگهداری زنجیره حفاظت از آنها را می‌توان در راهنمای مستند نمودن موارد جدی نقض حقوق بشر در جامعه مدنی [[Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights Violations](#)] متعلق به گروه حقوق و سیاست بین‌المللی عمومی (PILPG's) Public International Law & Policy Group پیدا کرد.^{۲۵}

شواهد فیزیکی و زنجیره حفاظت از آن

فعالان جامعه مدنی به طور کلی از جمع آوری شواهد فیزیکی موجود در محل جرم منع می‌شوند. این شواهد شامل قطعاتی از لباس، سلاح، پوکه‌های گلوله، اشیاء و شواهد جنایی مانند مو و اثر انگشت می‌شود.^{۲۶} تنها بازپرسان و متخصصان حرفه‌ای و آموزش دیده باید با شواهد فیزیکی موارد نقض حقوق بشر سر و کار داشته باشند، اما محققان غیر رسمی نیز می‌توانند با گرفتن عکس و کشیدن تصاویری از اقلیمی که در صحنه یافت می‌شوند و می‌توانند اطلاعات مفیدی در اختیار بازپرسان حرفه‌ای قرار دهند، به آنها کمک کنند.^{۲۷} اگر شواهد فیزیکی در خطر نابودی دائمی قرار داشته باشند و امکان پیدا کردن افراد متخصص برای جمع آوری آنها وجود نداشته باشد، فعالان جامعه مدنی می‌توانند به جمع آوری چنین شواهدی پردازند به شرط آنکه انجام چنین کاری برای آنها بی خطر باشد.^{۲۸} برای آنکه ارزش شواهد قضایی را تا آنجا که امکان پذیر باشد بتوان حفظ کرد باید بین زمانی که این شواهد جمع آوری می‌گردند تا زمان تحویل آنها به مقامات رسمی، یک زنجیره حفاظتی ناگسسته وجود داشته

^{۲۴} «پروتکل برکلی راجع به تحقیقات متن باز»، مرکز حقوق بشر دانشگاه کالیفرنیا، برکلی و دفتر کمیسیون عالی سازمان ملل برای حقوق بشر [[Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations](#), Human Rights Center at the University of California, Berkeley and Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights], ۳ ژانویه ۲۰۲۲، قابل دسترسی در https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-04/OHCHR_BerkeleyProtocol.pdf.

^{۲۵} «کتاب راهنمای مستند سازی جامعه مدنی از موارد جدی نقض حقوق بشر: اصول و بهترین شیوه‌ها»، گروه سیاست‌ها و حقوق بین‌الملل عمومی [[Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights Violations: Principles and Best Practices](#), Public International Law & Policy Group], صص ۶۷-۶۶.

^{۲۶} «کتاب راهنمای مستند سازی جامعه مدنی از موارد جدی نقض حقوق بشر: اصول و بهترین شیوه‌ها»، گروه سیاست‌ها و حقوق بین‌الملل عمومی [[Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights Violations: Principles and Best Practices](#), Public International Law & Policy Group], ص ۹۳.

^{۲۷} همان.

^{۲۸} همان، ص. ۹۳.

باشد، که در حالت ایده آل فقط به تعداد محدودی از افراد اجازه دسترسی به این شواهد را بدهد.^{۲۹} این زنجیره حفاظتی باید شامل گزارش مشروحی از محل آن شیء، از جمله هر شخصی که با این شواهد سروکار داشته است و نیز دلیل دسترسی داشتن آنها به این شواهد باشد.^{۳۰}

۴. درخواست انجام تحقیقات و پیگرد قانونی در حوزه‌های قضایی خاص

اگر چه بسیاری از کشورها قوانین و رویه‌های قلمرو قضایی جهانی را دارند، این راهنما فقط به ارزیابی کشورهای می‌پردازد که با در نظر گرفتن چارچوب‌های حقوقی، تحقیقات و دادرسی‌های پیشین جنایات جمهوری اسلامی ایران، و احتمال حضور قربانیان و مجرمان، امید پذیرفتن و تعقیب پرونده‌ای که مربوط به نقض حقوق بشر در ایران می‌شود در آنها بسیار زیاد است. در نتیجه بخش‌های زیر بر روی کشورهای فرانسه، آلمان، هلند، سوئد، و سوئیس تمرکز نموده و مقررات و مراحل درخواست انجام تحقیقات و پیگرد را مختصراً بیان می‌کند.

فرانسه

قلمرو قضایی

آیین دادرسی کیفری فرانسه شامل مقرراتی برای صلاحیت قضایی جهانی برای مواردی از جمله شکنجه، ناپدید شدن‌های اجباری، و جنایاتی است که در حوزه قضایی این آیین دادرسی باشند (یعنی جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی، و نسل‌کشی).^{۳۱} هیچگونه قانون عطف به ماسبقی وجود ندارد. بنابراین در صورتی می‌توان عملی را تحت پیگرد قرار داد که تخلف مورد نظر پس از آنکه در قانون کیفری فرانسه گنجانده شده است، صورت گرفته باشد (یا در مورد شکنجه، در در آیین دادرسی کیفری فرانسه درج شده باشد).^{۳۲} برای جنایت علیه بشریت و نسل‌کشی هم قاعده مرور زمان وجود ندارد.^{۳۳} برای جنایت جنگی قاعده مرور زمان سی ساله و برای شکنجه هم قاعده مرور زمان بیست ساله وجود دارد.^{۳۴} در مورد جنایت علیه بشریت و جنایات جنگی هم باید مجرمیت مضاعف وجود داشته باشد یعنی جرم مورد نظر در زمان وقوع در کشوری که ارتکاب یافته نیز قابل مجازات بوده باشد.^{۳۵} اگر دادگاه جنایی بین‌المللی قبلاً تحقیق در مورد چنین پرونده‌ای را آغاز کرده باشد، مقامات فرانسه باید از

^{۲۹} همان، صص. ۳۶-۳۷.

^{۳۰} همان، ص. ۳۶.

^{۳۱} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه» [Code de procédure pénale]، بخش‌های ۶۸۹-۲، ۶۸۹-۱۱، ۶۸۹-۱۳، ۶۸۹ قابل دسترسی در

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006071154/LEGISCTA000006151920?etatTexte=VIGUEUR&etatTexte=VIGUEUR_DIFF&anchor=LEGISCTA000006151920#LEGISCTA000006151920

^{۳۲} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تراپال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، فوریه ۲۰۱۹، صص ۱۱-۱۲.

^{۳۳} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۷؛ «قانون کیفری» [Code pénal] ۱-۲۱۱ تا ۳-۲۱۱، قابل دسترسی در [./https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070719](https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070719)

^{۳۴} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۷؛ «قانون کیفری» [Code pénal] ۱۲-۲۲۱ و کتاب چهارم مکرر.

^{۳۵} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تراپال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۱۷.

صلاحیت قضایی خود چشم پوشی کنند.^{۳۶} در عمل، مقامات به طور کلی فقط هنگامی در مورد جنایات تحقیق می کنند که دادگاه جنایی بین المللی در آن موارد صلاحیت قضایی نداشته باشد.^{۳۷}

درخواست برای شروع تحقیقات

اشخاص زیان دیده می توانند بر طبق آیین دادرسی کیفری اقامه دعوی نمایند.^{۳۸} سازمان های خاصی، از جمله مؤسساتی که حداقل پنج سال قدمت داشته و در جهت مبارزه با جنایت علیه بشریت یا جنایات جنگی تلاش کرده اند نیز در صورتی که دفاع از حقوق خاصی را بر عهده داشته و از شرایط خاصی برخوردار باشند، می توانند اقامه دعوی کیفری کنند.^{۳۹} هم شخص زیان دیده و هم مؤسسات مربوطه می توانند برای خسارات وارده دعوی مدنی اقامه کنند.^{۴۰} با وجود آنکه شورای قانونگذاری فرانسه قبلاً بسیاری از سازمان های مردم نهاد را برای اقامه اینگونه دعاوی مجاز می شمرد، دادگاه ها در این اواخر اقامه دعوی مدنی را فقط به سازمان های مردم نهادی محدود نموده اند که مستقیماً زیان دیده اند.^{۴۱}

این شکایات می توانند به دادستان یا پلیس قضایی، و یا به عنوان معترض ثالث به بازپرس [قاضی تحقیق] تحویل داده شوند.^{۴۲} اما برای جنایاتی که در حوزه قضایی دادگاه جنایی بین المللی قرار می گیرند، بازپرس تنها در صورتی می تواند تحقیقات را آغاز کند که دادستان درخواست کرده باشد.^{۴۳} برای جنایاتی که در قلمرو قضایی دادگاه جنایی بین المللی قرار می گیرند، دادستان صالح، واحد ویژه جنایات جنگی در دادگاه ناحیه ای پاریس است و نیروی پلیس ذیصلاح نیز اداره مرکزی مبارزه با جنایت علیه بشریت و جنایات نفرت محور (OCLCH) می باشد.^{۴۴} این شکایت

^{۳۶} همان (از مصاحبه سال ۲۰۱۸ با یکی از اعضاء واحد پلیس ویژه جرایم جنگی و جنایت علیه بشریت نقل قول می کند).

^{۳۷} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، صص ۱۵ و ۱۷.

^{۳۸} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱.

^{۳۹} همان، بخش های ۲-۴، ۲-۱، ۲-۲۵ تا ۲-۲۰.

^{۴۰} همان، بخش های ۲-۲۵.

^{۴۱} «چکیده: صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه» [Briefing Paper: Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۲۰ (نقل قول از Cour de Cassation, Chambre criminelle)، ۱۶ ژوئن ۱۳۹۸، شماره ۸۲۱۷۱-۹۷، قابل دسترسی در

Cour de Cassation, Chambre criminelle، ۱۶ فوریه ۱۹۹۹، شماره ۸۰۵۳۷-۹۸، قابل دسترسی در <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007068845>؛

Cour de Cassation, Chambre criminelle، ۹ نوامبر ۲۰۱۰، شماره ۸۸۲۷۲-۰۹، قابل دسترسی در <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007069721>؛

۲۰۱۸؛ و یک مصاحبه با یک سازمان غیر دولتی فرانسوی به نام فدراسیون بین المللی حقوق بشر [Federation for Human Rights (FIDH)] در ۲۰۱۸؛ یک مصاحبه با وکیل فرانسوی در <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000023055249/>؛

«صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۲۱.

^{۴۳} همان (از مصاحبه ای با یک دادستان در ۲۰۱۸ و مصاحبه ای با یک بازپرس در ۲۰۱۸ نقل قول می کند)؛ «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱۱-۱۸۹.

^{۴۴} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش های ۱۱-۱۸۹ و ۱-۶۲۸؛ اداره مرکزی مبارزه با جنایت علیه بشریت و جنایات نفرت محور [Central Office for Combating Crimes Against Humanity and Hate Crimes (OCLCH), Service-Public.fr]، قابل دسترسی در <https://annuaire.service-public.fr/gouvernement/58025b06-7905-4fc4-bf68-463dc20cdc5e>؛

«صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۱۸ (از قانون شماره ۱۸۶۲-۲۰۱۱ نقل قول می کند) ۱۳ نوامبر ۲۰۱۱، relative à la répartition des contentieux et à l'allègement de certaines procédures juridictionnelles، بخش ۲۲، قابل دسترسی در

باید شامل واقعیت‌های موجود باشد، که در حالت ایده‌آل شامل هویت و محل اقامت شخص مظنون است.^{۴۵} برای اوراق مربوط به شواهد و مدارک، الزامات خاصی وجود ندارد و مقامات بر روی آنچه که شاکی قادر بوده تهیه کند، کار خواهند کرد.^{۴۶}

هر طرفی که به نحوی آسیب دیده باشد که بتواند به عنوان یک شاکی خصوصی عمل کند، می‌تواند نزد بازپرس صالح اقامه دعوی نماید ("plainte avec constitution de partie civile").^{۴۷} بازپرس سپس دستور می‌دهد شکایت به دادستان عمومی ابلاغ شود تا او بتواند درخواست‌های مربوط به استرداد مجرم را ارسال کند.^{۴۸} این شکایت باید دارای جزئیات کافی یا توجیهات لازم باشد تا حدی که «احتمال حقایق ادعا شده (اتهامات انتسابی) به طور معقول وجود داشته باشد»، در غیر اینصورت دادستان ممکن است از خواهان درخواست کند اطلاعات بیشتری ارائه دهد.^{۴۹} در عمل، انجام چنین کاری مستلزم ارائه اسناد قوی حاوی واقعیت‌ها و تجزیه و تحلیل حقوقی آنها باشد که عموماً توسط وکلا تهیه می‌شود.^{۵۰} شکایاتی که نزد بازپرس (قاضی تحقیق) ارسال می‌شود مستلزم انجام پیش پرداخت است مگر آنکه شاکی کمک هزینه دولتی برای هزینه‌های حقوقی دریافت کند، اما قاضی می‌تواند شخص را از انجام چنین پرداختی معاف نماید.^{۵۱}

شروع تحقیقات

در حالیکه مقامات فرانسه حد اقل یک مورد تحقیقات و بررسی‌های ساختاری در مورد اشخاص مظنون ناشناس انجام داده‌اند، تحقیقات صلاحیت قضایی جهانی بیشتر مایل است بر روی مظنون‌هایی تمرکز کند که قابل شناسایی هستند و در قلمرو فرانسه حضور دارند یا ساکن آن هستند.^{۵۲} تحقیقات ساختاری که در سال ۲۰۱۵ در مورد بدرفتاری در بازداشتگاه‌های سوریه آغاز شدند، صلاحیت قضایی خود را بر پایه اقامت احتمالی مجرمینی که در فرانسه در خواست پناهنجویی کرده بودند یا تابعیت فرانسوی یا تابعیت دوگانه مجرمین یا قربانیان گذاشته بودند.^{۵۳}

https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000024961936?init=true&page=1&query=y=2011-1862&searchField=ALL&tab_selection=all

^{۴۵} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱-۴۰.

^{۴۶} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۳۲. (از مصاحبه‌ای با یک دادستان در ۲۰۱۸ و مصاحبه‌ای با یک عضو اداره مرکزی مبارزه با جنایت علیه بشریت و جنایات نفرت محور در ۲۰۱۸ نقل قول می‌کند).

^{۴۷} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۸۵؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۲۳.

^{۴۸} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۸۶.

^{۴۹} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۸۶؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۳۲ (نقل قول از Cour de Cassation, Chambre criminelle، ۱۶ فوریه ۱۹۹۹، شماره ۸۰۵۳۷-۸۰۹۸، شماره ۱۶ ژوئن ۱۳۹۸، شماره ۸۲۱۷۱-۹۷).

^{۵۰} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، صص ۳۲-۳۳ (از مصاحبه‌ای با یک سازمان غیر دولتی در ۲۰۱۸ و مصاحبه‌ای با یک وکیل فرانسوی در ۲۰۱۸ نقل قول می‌کند).

^{۵۱} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۸۸.

^{۵۲} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۲۲ (از مصاحبه سال ۲۰۱۸ با یکی از اعضای واحد پلیس ویژه جرایم جنگی و جنایت علیه بشریت نقل قول می‌کند).
^{۵۳} همان.

اگر چه هر فردی که در قلمرو فرانسه حضور دارد را می‌توان به عنوان یک قاعده کلی تحت اصل صلاحیت قضایی جهانی مورد محاکمه قرار داد اما در عمل جزئیات این کار بسته به نوع جرایم مختلف، متفاوت است.^{۵۴} برای شکنجه به عنوان یک جنایت مستقل، حضور مجرم در قلمرو فرانسه کافی است.^{۵۵} برای جنایاتی که در حوزه قضایی دادگاه جنایی بین‌المللی قرار می‌گیرند، مقامات فرانسوی ممکن است تنها زمانی صلاحیت قضایی خود را اعمال نمایند که شخصی که گفته می‌شود مرتکب جنایت شده، «به طور معمول» در قلمرو فرانسه زندگی کند، که بر طبق تفسیر اداره مرکزی مبارزه با جنایت علیه بشریت و جنایات نفرت محور، شامل پناهجویان ساکن فرانسه نیز می‌شود.^{۵۶} در تمامی این موارد اگر فرد مظنون خاک فرانسه را ترک کند نیز تحقیقات می‌تواند ادامه یابد و محاکمات نیز به طور معمول در غیاب آنها انجام خواهند شد.^{۵۷}

برای آنکه دادستان بتواند تحقیقاتی را آغاز نماید عملاً هیچ آستانه حداقلی وجود ندارد و «صرف مظنون شدن بر پایه اطلاعاتی که به طور ناشناس ارائه شده» کافی است.^{۵۸} برای بازپرس، دادخواست‌های شاکی مدنی (پس از آنکه پذیرفته بشود) وظیفه آغاز تحقیقات را به وجود می‌آورد و شرایطی که بازپرس بتواند بر اساس آن دستور عدم تحقیقات را صادر کند نیز دشوار و محدود هستند.^{۵۹} به ویژه اگر تحقیقات نتوانند از نظر قانونی منجر به پیگرد شوند یا اثبات نمایند که عمل مربوطه در حد جرم است، می‌تواند سبب رد شدن درخواست انجام تحقیقات بشود.^{۶۰}

آغاز پیگرد قانونی

در مورد شکایاتی که رسماً در دادستانی به ثبت می‌رسند، دادستان یا تصمیم به رد شکایت می‌گیرد که در آن صورت ممکن است با مخالفت دادستان کل روبرو شود، و یا اینکه شکایت مربوطه را نزد بازپرس ارسال می‌کند.^{۶۱} بازپرس پس از مرور محتوای پرونده، یا آن را رد می‌کند و یا آن را به دادگاه جنایی ارجاع می‌نماید.^{۶۲} بازپرس تنها هنگامی می‌تواند کیفرخواست را صادر کند که «دلایل جدی یا متناسبی وجود داشته باشد که بر طبق آن بتوان دست

^{۵۴} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱-۶۸۹؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۱۴.

^{۵۵} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش‌های ۱-۶۸۹، ۲-۶۸۹، ۱۳-۶۸۹.

^{۵۶} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱۱-۶۸۹؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۱۵ (از مصاحبه‌ای با یک عضو اداره مرکزی مبارزه با جنایت علیه بشریت و جنایات نفرت محور در ۱۸ ۲۰ نقل قول می‌کند).

^{۵۷} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۲-۳۷۹؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، صص ۱۵-۱۴.

^{۵۸} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۳۳.

^{۵۹} همان، ص ۲۳ (نقل قول از Cour de Cassation, Chambre criminelle، ۲۱ فوریه ۱۹۶۸، شماره ۹۲۱۸۰-۶۷،

قابل دسترسی در <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007057570>؛ Cour de

Cassation, Chambre criminelle، ۲۱ سپتامبر ۱۹۹۹، شماره ۹۸-۸۵۰۵۱، قابل دسترسی در

Cour de Cassation, Chambre criminelle، ۱۶ نوامبر ۱۹۹۹، شماره ۹۸-۸۴۸۰۰، قابل دسترسی در

<https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007071582>؛

<https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007068973>).

^{۶۰} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۸۶.

^{۶۱} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش‌های ۱-۴۰، ۳-۴۰، ۵۱؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in France, TRIAL International]، ص ۲۶.

^{۶۲} اگر وقایع دلالت بر این داشته باشد که این یک تخلف بوده است (نه جرم) قاضی ممکن است دستور بدهد که پرونده به دادگاه پلیس ارجاع شود. «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش‌های ۱۷۹-۱۷۵.

داشتن [فرد مظنون] در ارتکاب جنایت را محتمل دانست.^{۶۳} این تصمیمات به اطلاع طرف شاکی پرونده می‌رسد.^{۶۴} فرد متهم می‌تواند بر علیه کیفرخواست صادره، درخواست تجدید نظر نماید و شاکیان نیز می‌توانند در مورد تصمیمات دادگاه که بر ادعای آنها تأثیر می‌گذارد، درخواست استیناف کنند.^{۶۵} دادستان محل و دادستان کل می‌توانند در مورد هر حکمی که توسط بازپرس صادر شده، از جمله در مورد کیفرخواست و رد شکایت، استیناف کنند.^{۶۶}

بیگرد خصوصی

برای تخلفات جزئی و متوسط، قربانیان می‌توانند مسیر دادرسی خصوصی را دنبال کنند (که احضار مستقیم یا "citation directe" نامیده می‌شود).^{۶۷} خواهان باید از دادگاه درخواست صدور احضاریه کند و شواهد کافی ارائه بدهد که نشان دهند این پرونده باید بدون تأخیر در دادگاه مورد رسیدگی قرار گیرد.^{۶۸}

حقوق قربانیان و شهود

حقوق خاصی برای قربانیان تضمین شده‌اند که از آن جمله می‌توان حق درخواست غرامت، حق پیوستن به پرونده به عنوان معترض ثالث، دریافت کمک از مقامات دولتی یا یک سازمان مورد تأیید برای حمایت از قربانیان، و دریافت حمایت از یک وکیل را نام برد.^{۶۹} آنها همچنین حق دارند از اقدامات دادستان برای دادرسی پرونده مربوط به شکایت خود مطلع شوند و اگر مراحل پیگرد قانونی به دلایل قانونی یا مصالح دیگر متوقف گردد نیز از دلایل چنین تصمیمی باخبر شوند.^{۷۰}

آسیب دیدگان می‌توانند به عنوان معترض ثالث به پرونده‌ای که در جریان است بپیوندند و در هر زمان در طول تحقیقات درخواست دریافت غرامت نمایند.^{۷۱} حقوق دیگری نیز به این افراد تعلق می‌گیرد که از آن جمله می‌توان حق دسترسی داشتن به برخی پرونده‌های خاص، حق درخواست برای اقدامات تحقیقاتی بخصوص، حق تماس گرفتن با شهود و طرح سؤال از ایشان (از طریق رئیس دادگاه) و حق ارائه اظهارنامه را نام برد.^{۷۲}

شهود نیز از حقوق خاصی برخوردار هستند، از جمله حق ارائه بیانیه بدون آنکه هویت آنها آشکار شود، شهادت دادن به طوری که صدای آنها تغییر داده شود تا هویت آنها فاش نگردد، و حق برخورداری از اقدامات محافظتی دیگر.^{۷۳} برای جنایت علیه بشریت، شکنجه، جنایات جنگی، و نسل‌کشی، دادگاه می‌تواند دستور دهد جلسه پشت

^{۶۳} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱-۸۰.

^{۶۴} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱۸۳.

^{۶۵} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱۸۶.

^{۶۶} «آئین نامه دادرسی کیفری فرانسه»، بخش ۱۸۵.

^{۶۷} «پیگرد خصوصی»، جمهوری فرانسه [Citation directe, " République Française"], ۹ نوامبر ۲۰۲۱، قابل

دسترسی در <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1455#:~:text=La%20citation%20directe%20permet%20C3%A0>

[ou%20le%20tribunal%20de%20police](https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_victims_of_crime_in_criminal_proceedings-171-FR-maximizeMS-en.do?clang=en&idSubpage=8&member=1)؛ «حقوق قربانیان در هر کشور: فرانسه» حقوق اروپا [Victims'

rights – by country: France, " European Justice

[https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_victims_of_crime_in_criminal_proceedings-171-FR-](https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_victims_of_crime_in_criminal_proceedings-171-FR-maximizeMS-en.do?clang=en&idSubpage=8&member=1)

[maximizeMS-en.do?clang=en&idSubpage=8&member=1](https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_victims_of_crime_in_criminal_proceedings-171-FR-maximizeMS-en.do?clang=en&idSubpage=8&member=1)

^{۶۸} «بیگرد خصوصی»، جمهوری فرانسه [Citation directe, " République Française"], ۹ نوامبر ۲۰۲۱.

^{۶۹} همان، بخش ۲-۱۰.

^{۷۰} همان، بخش ۲-۴۰.

^{۷۱} همان، بخش ۸۷.

^{۷۲} همان، بخش‌های (۱۰۲)، ۱۱۴، (۳) ۱۹۷، ۸۲-۱، ۲۸۱، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۱۲، ۳۳۲، ۳۱۵.

^{۷۳} همان، بخش‌های ۷۰-۶-۵۸، ۷۰-۶-۶۱، ۷۰-۶-۶۲-۱، ۷۰-۶-۶۲-۲، ۷۰-۶-۶۲-۷.

درهای بسته و بدون حضور هیئت منصفه برگزار شود تا امنیت شهود خاصی که ممکن است در خطر باشند، حفظ شود.^{۷۴}

جبران خسارت

شاکیان یک پرونده می‌توانند بر علیه طرف مجرم، درخواست غرامت نمایند که می‌تواند به صورت وجه نقد باشد یا از طرق دیگری مانند اجرای عدالت ترمیمی صورت گیرد.^{۷۵} قضات دادگاه جنایی پس از اتمام رسیدگی به جرایم پرونده، اینگونه درخواست‌ها را بدون دخالت هیئت منصفه مورد رسیدگی قرار می‌دهند.^{۷۶} دادگاه با در نظر گرفتن «دارایی یا وضعیت مالی طرف محکوم» در مورد مبلغ قابل پرداخت تصمیم می‌گیرد.^{۷۷} اگر متهم تبرئه شود یا از پرداخت جریمه معاف گردد، در صورتی که شاکیان در نتیجه همان موضوعی که سبب اتهام متهم شده است، آسیب دیده باشند، هنوز هم می‌توانند درخواست دریافت غرامت نمایند.^{۷۸} در این صورت دادگاه تصمیم خواهد گرفت که آیا مسئولیت مدنی را در چنین وضعیتی می‌توان اثبات نمود و نیز میزان خسارات وارده را تعیین خواهد کرد.^{۷۹}

آلمان

قلمرو قضایی

چارچوب صلاحیت قضایی جهانی آلمان در «قانون جرایم علیه حقوق بین الملل» (Völkerstrafgesetzbuch یا VStGB) تدوین گردیده است و این قانون زمانی که در سال ۲۰۰۲ به تصویب رسید، معاهده رم در مورد دادگاه جنایی بین‌المللی (ICC) را در قانون کشوری آلمان وارد کرد.^{۸۰} قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل به آلمان اجازه می‌دهد تا در مورد جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی، و نسل‌کشی صلاحیت قضایی جهانی خود را اعمال نماید بدون آنکه قربانی یا متهم الزاماً از اتباع آلمان باشند.^{۸۱} در مورد شکنجه به عنوان یک جرم مستقل هیچگونه صلاحیت قضایی جهانی وجود ندارد.^{۸۲} در مورد جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی، یا نسل‌کشی هیچگونه قانون عطف به ما سبق وجود ندارد و این بدان معناست که اینگونه اعمال تنها هنگامی می‌توانند تحت پیگرد قرار گیرند که زمان وقوع آنها پس از زمانی باشد که این اعمال در آلمان جرم شناخته شده‌اند.^{۸۳} مثلاً نسل‌کشی برای نخستین بار در ۲۲ فوریه ۱۹۵۵ در قانون کیفری آلمان (Strafgesetzbuch یا StGB) تدوین شد. بنابراین، این

^{۷۴} همان، بخش ۱-۳۰۶.

^{۷۵} همان، بخش ۲-۱۰.

^{۷۶} همان، بخش ۳۷۱.

^{۷۷} همان، بخش ۳۷۵.

^{۷۸} همان، بخش ۳۷۲.

^{۷۹} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در فرانسه»، تریبال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Cour de cassation, Chambre criminel]، صص ۳۸، ۱۷ (نقل قول از Practice in France, TRIAL International، ۲ دسامبر ۲۰۰۹، شماره ۸۷۲۲۹-۰۸).

^{۸۰} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریبال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، مارس ۲۰۱۹، ص ۴، قابل دسترسی در <https://www.justiceinitiative.org/uploads/0b3c66af-68e0-4fd3-a8e0-d938a6e2b43b/universal-jurisdiction-law-and-practice-germany.pdf>

^{۸۱} «قانون جرایم علیه حقوق بین الملل» [Völkerstrafgesetzbuch]، مصوب ۲۶ ژوئن ۲۰۰۲، بخش‌های ۱، ۱۲-۶، قابل دسترسی در https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_vstgb/englisch_vstgb.html.

^{۸۲} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریبال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، ص ۴.

^{۸۳} «قانون کیفری آلمان» [Strafgesetzbuch]، بخش ۱، قابل دسترسی در https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p0013

جنایت تنها در صورتی می‌تواند [در آلمان] مورد پیگرد قانونی قرار گیرد که پس از تاریخ مزبور ارتکاب یافته باشد.^{۸۴} جنایت علیه بشریت و جنایات جنگی نیز از زمانی که قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل در ۳۰ ژوئن ۲۰۰۲ به اجرا درآمد، به صورت مدوّن درآمدند.^{۸۵} در قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل، «جنایات شدید» نیز از جهت پیگرد قانونی یا اجرای مجازات شامل قاعدهٔ مرور زمان نمی‌شوند.^{۸۶}

درخواست شروع تحقیقات

در ادارهٔ پلیس جنایی فدرال، واحد مرکزی مبارزه با جنایات جنگی و تخلفات دیگری که در قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل ذکر شده‌اند، وجود دارد و این مرکز امور خود را به دادستان کل فدرال گزارش می‌نماید.^{۸۷} هر شخصی از جمله قربانیان و سازمان‌های غیر دولتی می‌توانند هر گونه تخلفی را به هر یک از دفاتر دادستانی، پلیس، یا دادگاه‌های محلی گزارش دهند.^{۸۸} این گزارش‌ها می‌توانند به صورت شفاهی یا کتبی انجام شوند، اما تا جایی که امکان داشته باشد باید به زبان آلمانی باشند تا از هر گونه تأخیر جلوگیری شود.^{۸۹} این گزارش‌ها باید شامل اطلاعات تماس با نهاد گزارش دهنده، نسخهٔ کاملی از تمام وقایع مربوط به حادثه که در دسترس نهاد گزارش دهنده است، و نیز هر گونه اطلاعات موجود در بارهٔ شخص یا اشخاص مظنون باشد.^{۹۰}

شروع تحقیقات

آستانهٔ قانونی برای شروع تحقیقات، وجود «نشانه‌های واقعی کافی» از یک جنایت است، نشانه‌هایی که دادستان قادر به تحقیق در بارهٔ آنها باشد.^{۹۱} بر اساس اصل الزامی تعقیب جرم، بازپرس‌ها موظف هستند پس از دریافت مدارک مربوطه، تحقیقات را در مورد پرونده آغاز نمایند مگر آنکه قانون خلاف آن را تصریح نماید.^{۹۲} این استثنائات شامل موارد زیر می‌شوند: اختیارات دادستانی برای جنایاتی که بر حسب قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل هیچ ارتباطی با آلمان ندارند، فرد مظنون در آلمان نیست و یا انتظار نمی‌رود که در آلمان باشد، و یا اینکه جرم مورد نظر در جای دیگری تحت پیگرد قرار دارد.^{۹۳} در عمل هنگامی که هیچیک از اتباع آلمانی در پرونده‌ای دخیل نباشد (مجرم یا قربانی نباشند) و هنگامی که شخص مظنون در قلمرو آلمان حضور نداشته باشد یا قرار نیست در آینده نزدیک در خاک آلمان حضور داشته باشد، دادستان‌های آلمان عموماً از اختیارات خود

^{۸۴} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، ص ۱۵. همان.

^{۸۵} «قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل»، بخش ۵.

^{۸۷} می‌توان با دفتر پلیس جنایی فدرال که بر طبق قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل مسئول تحقیقات اصلی جنایی است از poststelle@bka.de طریق تماس گرفت. همچنین نگاه کنید به «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، ص ۴ (بخش ۴، پاراگراف ۱، شماره ۴، قانون اداره حقوق جنایی را نقل قول می‌کند)، قابل دسترسی در https://www.gesetze-im-internet.de/bkag_2018/4.html

^{۸۸} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، ص ۲۱؛ آئین دادرسی کیفری آلمان [Strafprozeßordnung]، بخش ۱۵۸، قابل دسترسی در https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html.

^{۸۹} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، ص ۲۱. همان.

^{۹۰} «آئین دادرسی کیفری آلمان»، بخش ۱۵۲.

^{۹۱} همان.

^{۹۲} همان، بخش‌های ۱۵۲، ۱۵۳-اِف

استفاده می‌کنند تا از تعقیب چنین پرونده‌هایی خودداری کنند.^{۹۴} اگرچه قانون مصرح نکرده است، از سال ۲۰۱۹ تحقیقات ساختاری (یعنی تحقیقات در بارهٔ موارد کلی، و نه موارد خاص) را می‌توان بدون اینکه منظونی شناسایی شود، شروع کرد.^{۹۵} این تحقیقات را حتی می‌توان در مواردی که پیش بینی نمی‌شود انجام آن منجر به تحقیق در موارد بخصوصی بشود نیز انجام داد.^{۹۶}

آغاز پیگرد قانونی

هنگامی که تحقیقات به پایان می‌رسد، دادستان یا یک کیفرخواست به دادگاه صالحه می‌فرستد و یا دستور خاتمه دادن به رسیدگی به پرونده را به همین دادگاه ارسال می‌کند.^{۹۷} اگر تحقیقات «دلایل کافی برای اثبات اتهامات» پیدا کند که بر طبق آن بتوان مظنون را با برگزاری محاکمه، محکوم نمود، آنگاه دادستان کیفرخواست صادر نموده و دادگاه نیز فرمان آغاز محاکمه را صادر می‌کند.^{۹۸}

پیگرد خصوصی

در آلمان پیگرد خصوصی برای جرایم خاصی امکان‌پذیر است که آن دسته از جرایم که مشمول قانون جرایم علیه حقوق بین‌الملل می‌شوند را در بر نمی‌گیرد.^{۹۹}

حقوق قربانیان و شهود

قربانیان از حقوق خاصی بهره‌مند می‌شوند، حال چه تعدادی خواهان به طور مشترک در یک پرونده شرکت داشته باشند و چه غیر از این باشد.^{۱۰۰} این حقوق شامل موارد زیر است: حق درخواست اطلاعات در مورد اینکه آیا شخص مظنون محبوس گردیده است یا خیر؛ حق برخورداری از وکیل برای بررسی پرونده‌ها یا کسب اطلاعات از پرونده‌ها؛ حق انتخاب وکیل یا داشتن وکیل قانونی؛ در صورت لزوم، حق گمنام ماندن؛ حق برخورداری از محافظت‌های خاص، به ویژه اگر آسیب‌پذیر باشند؛ و اگر درخواست دریافت غرامت نموده‌اند، حق شرکت در جلسات استماع دادگاه، داشتن وکیل در دادگاه و حق دریافت کمک هزینه‌های حقوقی.^{۱۰۱}

شاکیان مشترک دارای حقوقی اضافه نیز هستند که موارد ذیل از جمله آنها می‌باشند: حق اعتراض به تصمیمات قاضی یا متخصصان؛ حق پرسیدن سؤالات؛ حق مخالفت با سؤالات؛ حق درخواست بردن شواهد و مدارک؛ حق نوشتن بیانیه؛ و حق استیناف نسبت به تصمیماتی که اتخاذ شده‌اند.^{۱۰۲}

شهود نیز در طی محاکمات و تحقیقات از حقوق خاصی بهره‌مند هستند که از آن جمله‌اند حق عدم الزام به آشکار ساختن اطلاعات در صورتی که ترس معقول و منطقی از خطر وجود داشته باشد؛ حق دریافت غرامت در موارد خاص؛ حق داشتن وکیل قانونی در دادگاه؛ و اینکه در هنگام پاسخ دادن به سؤالات، خود مجرم شناخته نشوند.^{۱۰۳}

^{۹۴} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در آلمان»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction: Law and Practice in Germany, TRIAL International]، ص ۱۹.

^{۹۵} همان، ص ۱۷.

^{۹۶} همان.

^{۹۷} «آئین دادرسی کیفری آلمان»، بخش‌های ۱۷۱-۱۷۰.

^{۹۸} «آئین دادرسی کیفری آلمان»، بخش ۱۷۰.

^{۹۹} «آئین دادرسی کیفری آلمان»، بخش ۳۷۴.

^{۱۰۰} همان.

^{۱۰۱} «آئین دادرسی کیفری آلمان»، بخش‌های ۴۰۶ تا ۴۰۶-جی.

^{۱۰۲} همان، بخش‌های ۴۰۱-۳۹۵.

^{۱۰۳} همان، بخش‌های ۵۵، ۷۱-۶۸.

جبران خسارت

در طول مراحل دادرسی کیفری، قربانیان می‌توانند علیه متهم ادعای خسارت کنند.^{۱۰۴} این درخواست می‌تواند به صورت شفاهی یا کتبی توسط منشی دادگاه مطرح شود و یا در جلسه استماع اصلی پیش از شروع سخنرانی‌ها، شفاهاً اعلام شود. این درخواست باید موضوع ادعای خسارت و دلایل آن را مشخصاً مطرح نماید و شواهد و مدارک لازم را ارائه دهد.^{۱۰۵} به علاوه، اتباع آلمانی یا خارجی که به علت وقوع جرم خشونت آمیز در خارج از کشور آسیب دیده‌اند، در صورتی که مقیم معمولی یا قانونی آلمان باشند و اگر در هنگام وقوع جرم کمتر از شش ماه در خارج از آلمان به سر برده باشند، مستحق دریافت خسارت از دولت هستند.^{۱۰۶}

هلند

قانون جرایم بین‌المللی هلند، پیگرد قانونی هر شخصی که در قلمرو هلند قرار دارد را برای ارتکاب جنایت علیه بشریت، شکنجه، جنایات جنگی و نسل‌کشی مجاز می‌شمارد.^{۱۰۷} هیچگونه قانونی برای عطف به ما سبق وجود ندارد.^{۱۰۸} مقامات هلندی می‌توانند در شرایط زیر، جرایم را بر طبق صلاحیت قضایی جهانی تحت پیگرد قرار دهند: اگر جنایات جنگی پس از ۱۰ ژوئیه ۱۹۵۲ (که قانون تخلفات زمان جنگ در آن هنگام به تصویب رسید) اتفاق افتاده باشند؛ نسل‌کشی، اگر پس از ۲۴ اکتبر ۱۹۷۰ اتفاق افتاده باشد (مطابق آنچه در قانون جرایم بین‌المللی مشخص شده است)؛ جنایت علیه بشریت اگر پس از ۱۹ ژوئن ۲۰۰۳ (با به اجرا گذاشتن قانون جرایم بین‌المللی) رخ داده باشند؛ و شکنجه به عنوان یک جنایت مستقل اگر پس از ۲۱ دسامبر ۱۹۸۸ (با به اجرا گذاشتن قانون کنوانسیون شکنجه هلند) واقع شده باشد.^{۱۰۹} غیر از برخی از جنایات جنگی خاص، قاعده مرور زمان شامل نمی‌شود.^{۱۱۰}

درخواست شروع تحقیقات

هر فردی که از ارتکاب جرمی اطلاع دارد می‌تواند به تیم جرایم بین‌المللی هلند شکایت کند.^{۱۱۱} این شکایت‌ها می‌تواند علیه یک مظنون ناشناس صورت بگیرد که می‌تواند یک شخص حقیقی یا حقوقی باشد و شکایت باید شامل اطلاعاتی در باره آنچه واقع شده، چگونگی دست داشتن شخص مظنون در واقعه، و اطلاعاتی در باره

^{۱۰۴} همان، بخش ۴۰۳.

^{۱۰۵} همان، بخش ۴۰۴.

^{۱۰۶} «قانون آلمان برای پرداخت غرامت به قربانیان جنایت»، بخش ۳-ای، قابل دسترسی در https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_oeg/englisch_oeg.html#p0013.

^{۱۰۷} «قانون جنایات بین‌المللی هلند» [Wet internationale misdrijven]، بخش ۲، قابل دسترسی در <https://wetten.overheid.nl/BWBR0015252/2020-01-01>.

^{۱۰۸} «قانون کیفری هلند» [Wetboek van Strafrecht]، ماده (۱) ۱، قابل دسترسی در <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2014-02-15>.

^{۱۰۹} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در هلند»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in the Netherlands, TRIAL International]، آوریل ۲۰۱۹، صص ۵، ۹-۱۰، قابل دسترسی در <https://trialinternational.org/wp-content/uploads/2022/05/UJ-Netherlands.pdf>.

^{۱۱۰} «قانون جنایات بین‌المللی هلند»، بخش ۱۳.

^{۱۱۱} «جنایات بین‌المللی»، دادستانی هلند [International Crimes, Netherlands Public Prosecution Service]، قابل دسترسی در <https://www.prosecutionservice.nl/topics/international-crimes>؛ «آئین دادرسی کیفری هلند»، بخش ۱۶۳، قابل دسترسی در <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/2022-07-01#BoekEerste>.

قربانیان و شهود باشد.^{۱۱۲} در عمل این شکایت باید نشان بدهد که مظنون در قلمرو هلند به سر می‌برد.^{۱۱۳} این اطلاعات باید منابع مربوطه را شامل شود و مشخص نماید چه بخشی از اطلاعات شخصاً مشاهده شده، آیا هیچگونه سند و مدرک دیگری موجود است، و اینکه شاکی چگونه هر یک از اسناد و مدارک فیزیکی یا الکترونیکی را به دست آورده است.^{۱۱۴}

شروع تحقیقات

مقامات هلندی نمی‌توانند در مورد جرایم انتسابی بین‌المللی که در خارج از کشور و توسط افراد غیر هلندی ارتکاب یافته، تحقیقات را شروع نمایند مگر آنکه شخص مظنون شناسایی شده باشد، در خاک هلند حضور داشته باشد و در طی تمام دوران تحقیقات نیز در آنجا بماند.^{۱۱۵} اگر فرد مظنون در طی تحقیقات، کشور را ترک کند، صلاحیت قضایی هلند خاتمه خواهد یافت. با وجود این اگر مظنون پس از شروع پیگرد قانونی، کشور را ترک کند، دادگاه‌های هلند هنوز قادر خواهند بود به دادرسی ادامه دهند.^{۱۱۶} تحقیقات عمومی در حالیکه شخص متهم به جرم انتسابی در کشور حضور ندارد، فقط در صورتی می‌تواند آغاز شود که قربانی، تابعیت هلندی داشته باشد.^{۱۱۷}

آغاز پیگرد قانونی

دادستان‌ها برای تصمیم‌گیری در مورد ادامه پیگرد شخص، از اختیارات خود برای بررسی احتمال موفقیت در تحقیقاتشان، امکان سفر به محل وقوع جرم، دسترسی به مدارک و اسناد اثبات جرم، و دسترسی به شهود استفاده می‌کنند.^{۱۱۸} آنها از جمله موارد زیر را نیز مورد توجه قرار می‌دهند: صلاحیت قضایی؛ تحقیقات انجام شده توسط دادگاه‌های دیگر؛ جرم نبودن تخلف مورد بحث؛ یا کافی نبودن آثار جرم.^{۱۱۹} وزیر دادگستری و امنیت هلند نیز می‌تواند در مورد یک جنایت خاص، دستورالعمل‌هایی برای پیگرد قانونی صادر نماید.^{۱۲۰} اگر دادستان تصمیم بگیرد به کار تحقیقات ادامه دهد، وی برای فرد متهم احضاریه‌ای ارسال کرده و آغاز پیگرد را به وی اطلاع می‌دهد

^{۱۱۲} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در هلند»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in the Netherlands, TRIAL International], ص ۱۵ (از مصاحبه‌هایی با وکلای هلندی و دادستان هلند نقل قول می‌کند)؛ «راهنمای دادستان‌های کشوری در هلند برای جنایات ارتکاب یافته در سوریه»، مرکز عدالت و پاسخگویی سوریه، ص ۴، قابل دسترسی در <https://syriaaccountability.org/content/files/2022/04/Dutch-Jurisdiction-Guide-EN--1-.pdf>

^{۱۱۳} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در هلند»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in the Netherlands, TRIAL International], ص ۱۵ (از مصاحبه‌هایی با وکلای هلندی نقل قول می‌کند).
^{۱۱۴} «راهنمای دادستان‌های کشوری در هلند»، مرکز عدالت و پاسخگویی سوریه، ص ۴.
^{۱۱۵} «قانون جنایات بین‌المللی هلند» [Wet internationale misdrijven]، بخش (۱) ۲.

^{۱۱۶} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در هلند»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in the Netherlands, TRIAL International], ص ۱۱ (از مصاحبه‌ای با یک دادستان و وکلای هلندی و دادگاه لاهه نقل قول می‌کند)، ۲۶ اکتبر ۲۰۰۹، سند ECLI:NL:GHSGR:2009:BK1478، قابل دسترسی در <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHSGR:2009:BK1478>

^{۱۱۷} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در هلند»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in the Netherlands, TRIAL International], ص ۱۱.

^{۱۱۸} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در هلند»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in the Netherlands, TRIAL International], ص ۱۲ (از مصاحبه‌ای با یک دادستان هلندی نقل قول می‌کند).

^{۱۱۹} «آئین دادرسی کیفری هلند»، بخش ۲۴۷، قابل دسترسی در

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/2022-07-01#BoekEerste>

^{۱۲۰} «قانون سازمان قضایی» [Wet op de rechterlijke organisatie]، بخش ۱۲۷، قابل دسترسی در

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0001830/2022-05-01#Hoofdstuk4>

که فرد مزبور می‌تواند نسبت به این عمل اعتراض نماید.^{۱۲۱} اگر دادستان تصمیم به عدم ادامه کار بگیرد، وی این موضوع را کتباً به اطلاع فرد مظنون خواهد رساند.^{۱۲۲} شخصی که «مستقیماً با موضوع این پرونده مربوط است» (یعنی شخصی که در ارتباط با این پرونده علایقی دارد که این پیگرد «مستقیماً بر آن تأثیر خواهد گذاشت») می‌تواند به تصمیم دادستان مبنی بر عدم پیگرد اعتراض کند.^{۱۲۳}

حقوق قربانیان و شهود

به قربانیان حقوق ویژه‌ای اعطا می‌شود که از آن جمله می‌توان موارد زیر را نام برد: دریافت «اطلاعات کافی» در باره شروع و پیشرفت کار پرونده؛ ارجاع شخص به یک مؤسسه پشتیبانی از قربانیان؛ ملاحظه اسناد دادرسی خاص و درخواست از دادستان برای اضافه کردن اسناد به پرونده در صورت لزوم، که باید با اجازه دادستان صورت گیرد؛ دریافت کمک از وکیل حقوقی و دسترسی به ترجمه اسناد و مدارک و دادرسی‌ها در صورت لزوم؛ تهیه بیانیه برای جلسه استماع دادگاه؛ و شرکت در دادرسی به عنوان طرف زیان دیده و درخواست غرامت.^{۱۲۴}

شهود هم در صورتی که دادن شهادت آنها را در موقعیت خطرناکی قرار دهد، از حقوق خاصی بهره مند هستند (مثلاً حق دارند هویت خود را پنهان کنند).^{۱۲۵} در صورت لزوم می‌توان اقدامات اضافی محافظتی خاص برای آنها فراهم آورد.^{۱۲۶} این اقدامات همچنین می‌تواند شامل انجام مصاحبه با قربانی دور از جامعه محلی وی، و یا در موارد خیلی جدی، نقل مکان موقت یا دائمی به هلند باشد.^{۱۲۷} علاوه بر آن، شهود می‌توانند از پاسخ دادن به سؤالاتی که سبب مجرم شناخته شدن خود آنها یا برخی از بستگان یا شرکای آنها شود، خودداری کنند.^{۱۲۸}

جبران خسارت

همانطور که در بالا گفته شد، قربانیان (یا اگر فوت شده باشند، بستگان درجه یک ایشان) می‌توانند به عنوان اشخاص زیان دیده به مراحل دادرسی جنایی بپیوندند و درخواست غرامت نمایند.^{۱۲۹} علاوه بر این، دادستان‌ها گزینه‌های عدالت ترمیمی، از جمله میانجیگری را در صورت امکان و با رضایت قربانی یا قربانیان، توصیه می‌کنند.^{۱۳۰}

سوئد

سوئد در مورد جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی، و نسل‌کشی، و همچنین شکنجه اگر شامل جنایت علیه بشریت بشود، قوانینی برای اعمال صلاحیت قضایی جهانی دارد.^{۱۳۱} هیچگونه قانون عطف به ماسبقی وجود

^{۱۲۱} «آئین دادرسی کیفری هلند»، بخش‌های ۲۵۸ و ۲۶۲.

^{۱۲۲} همان، بخش‌های ۲۴۶-۲۴۲.

^{۱۲۳} همان، بخش ۱۲.

^{۱۲۴} همان، بخش‌های ۵۱-ای تا ۵۱-ایف.

^{۱۲۵} «آئین دادرسی کیفری هلند»، بخش‌های ۲۲۶-ای تا ۲۲۶-ایف، ۲۲۶-ل تا ۲۲۶-اس.

^{۱۲۶} به طور کلی نگاه کنید به «فرمان محافظت از شهود هلند» [Wetboek van Strafvordering]، قابل دسترسی در

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0019359/2018-08-01>.

^{۱۲۷} «راهنمای پیگردهای قانونی در کشور هلند» [A Guide to National Prosecutions in the Netherlands]،

مرکز عدالت و پاسخگویی سوریه [Syria Justice and Accountability Centre]، ص. ۱۱.

^{۱۲۸} همان، بخش ۲۱۹.

^{۱۲۹} همان، بخش‌های ۵۱-ایف تا ۵۱-ایج.

^{۱۳۰} همان، بخش ۵۱-ایج.

^{۱۳۱} «قانون مسئولیت کیفری برای نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت و جنایات جنگی»، بانک اطلاعاتی قوانین بشردوستانه

بین‌المللی متعلق به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ [ICRC International Humanitarian Law Databases]، ۲۸ مه

ندارد، بنابراین تنها اعمالی که می‌توانند مجازات شوند اعمالی هستند که پس از آنکه قانون آنها را به عنوان جرم تلقی کرده است، ارتکاب یافته باشند.^{۱۳۲} این بدان معناست که تنها اعمالی که می‌توانند تحت صلاحیت قضایی جهانی مورد تعقیب قانونی قرار گیرند آنهایی هستند که برای جنایات جنگی از سال ۱۹۵۴ اتفاق افتاده باشند؛ برای نسل‌کشی پس از ۱ ژوئیه ۱۹۷۳ واقع شده باشند؛ و برای جنایات علیه بشریت پس از ۱ ژوئیه ۲۰۱۴ ارتکاب یافته باشند.^{۱۳۳} از آنجا که جنایات جنگی و نسل‌کشی در سال ۲۰۱۴ از قانون کیفری سوئد به قانون جنایات بین‌المللی منتقل شدند، هر گونه مقرراتی که مختص قانون جنایات بین‌المللی باشد فقط در مورد وقایع اعمال می‌شود که پس از ۲۰۱۴ اتفاق افتاده باشند.^{۱۳۴} قاعده مرور زمان نیز شامل نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت، یا جنایات شدید جنگی نمی‌شود.^{۱۳۵} بر طبق قانون سوئد، یک «جنایت شدید جنگی» با بررسی کردن اعمالی که ارتکاب یافته ارزیابی می‌شود؛ آیا این اعمال بخشی از یک برنامه یا خط مشی بوده‌اند، آیا بخشی از «جنایات گسترده» بوده‌اند، یا اینگونه اعمال سبب مرگ، درد یا آسیب، رنج شدید، «آسیب گسترده به دارایی»، یا «آسیب خیلی شدید به محیط زیست» شدند.^{۱۳۶} جنایات شدید جنگی شامل یک قاعده مرور زمان بیست و پنج ساله بودند تا آنکه در اول ژانویه ۲۰۱۰ اصلاحیه‌ای این قاعده مرور زمان را حذف نمود (اما اگر این محدودیت بیست و پنج ساله تا زمانی که این اصلاحیه به اجرا درآمد، به اتمام رسیده بوده است، اصلاحیه مزبور دیگر اعمال نمی‌شود).^{۱۳۷} جنایات جنگی که شدید محسوب نمی‌شوند، یک مجازات حبس حد اکثر شش ساله دارند و

۲۰۱۴، قابل دسترسی در [https://ihl-databases.icrc.org/en/national-practice/act-criminal-](https://ihl-databases.icrc.org/en/national-practice/act-criminal-responsibility-genocide-crimes-against-humanity-and-war-crimes-2014)

[responsibility-genocide-crimes-against-humanity-and-war-crimes-2014](https://ihl-databases.icrc.org/en/national-practice/act-criminal-responsibility-genocide-crimes-against-humanity-and-war-crimes-2014)

^{۱۳۲} «ابزار دولت» (۱۹۷۴:۱۵۲) [The Instrument of Government (1974:152)]، فصل ۲، بخش ۱۰، قابل

دسترسی در [https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-](https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-2021.pdf)

[2021.pdf](https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-2021.pdf)

^{۱۳۳} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تراپال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and*

Practice in Sweden, TRIAL International]، آوریل ۲۰۲۰، صص ۱۲-۱۲، قابل دسترسی در

<https://trialinternational.org/wp-content/uploads/2022/05/UJ-Sweden.pdf>

^{۱۳۴} مارک کلمبرگ، «تکامل قوانین سوئد در مورد جنایات بین‌المللی»، مطالعات حقوقی اسکاندیناویایی [*Mark*

Klamberg, "The Evolution of Swedish Legislation on International Crimes," Scandinavian Studies

[in Law (سپتامبر ۲۰۲۰)، صص ۲۱۵-۲۰۶، قابل دسترسی در <https://scandinavianlaw.se/pdf/66-10.pdf> ؛

[Kungl. Maj:ts proposition nr 142 (1953:142)]، قابل دسترسی در

[https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/kungl-majts-proposition-](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/kungl-majts-proposition-nr-142_EE30142/html)

[nr-142_EE30142/html](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/kungl-majts-proposition-nr-142_EE30142/html) ؛ «قانون مجازات نسل‌کشی [Act on punishment for genocide (1964:169)]»

قابل دسترسی در <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=1964:169> ؛ Kungl. Maj:ts proposition nr 98 år ؛

<https://data.riksdagen.se/fil/E0759DDC-1EA8-4E0B->

Internationalella brott och svensk jurisdiktion (SOU 2002:98) (Stockholm: Sveriges Regering, 2002)؛ صص ۱۰۳ و ۱۴۸، ۱۷۵-۱۷۴، قابل دسترسی در

<https://www.regeringen.se/contentassets/7f7871064da34db09e40428d21a7eb59/internationel>

The Swedish Criminal Code (SFS)؛ «قانون کیفری سوئد» [*la-brott-och-svensk-jurisdiktion-del-1/*

[https://www.government.se/government-](https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/)

[policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/](https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/)؛ «قانون مسئولیت کیفری برای نسل‌کشی، جنایت علیه

بشریت و جنایات جنگی» [*Act on criminal responsibility for genocide, crimes against humanity and*

war crimes]، ۲۸ مه ۲۰۱۴.

^{۱۳۵} «قانون کیفری سوئد» [*The Swedish Criminal Code (SFS 1962:700 Brottsbalken)*]، فصل ۳۵، بخش ۲،

قابل دسترسی در [https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-](https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/)

[criminal-code](https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/)

^{۱۳۶} «قانون مسئولیت کیفری برای نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت و جنایات جنگی» [*Act on criminal*

responsibility for genocide, crimes against humanity and war crimes]، ۲۸ مه ۲۰۱۴، بخش ۱۱.

^{۱۳۷} به عنوان استثناء، اگر مجرم زیر ۲۱ سال داشته است، قاعده مرور زمان شامل می‌شود. نگاه کنید به «صلاحیت قضایی

جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تراپال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden*, TRIAL

International]، ص ۱۲ (در مورد قبلی از مصاحبه‌ای نقل قول می‌کند که در سال ۲۰۱۹ با یک فرد دانشگاهی انجام شده

در نتیجه شامل یک قاعده مرور زمان ده ساله می‌شوند.^{۱۳۸} سوئد برای اعمال صلاحیت قضایی خود به مجرمیت متقابل (مضاعف) نیاز ندارد.^{۱۳۹}

درخواست شروع تحقیقات

افراد می‌توانند شکایات خود را به واحد جنایات جنگی پلیس سوئد تسلیم کنند و این شکایات باید جزئیات وقایع جنایتکارانه را با حداکثر جزئیات ممکن، از جمله هر گونه شواهد و مدارک موجود و نام شهود بالقوه توصیف کنند.^{۱۴۰} هیچگونه شواهد خاصی مورد نیاز نیست؛ شکایات می‌توانند برای مثال شامل شهادت قربانیان و گزارش‌های سازمان‌های غیر دولتی بشوند.^{۱۴۱} آستانه شواهد برای شروع یک تحقیق، «[وجود] دلیل برای باور کردن» ارتکاب جرم است.^{۱۴۲}

شروع تحقیقات

مقامات سوئدی قادرند تحقیقات ساختاری را آغاز نمایند همانطور که در ارتباط با سوریه و عراق انجام دادند.^{۱۴۳} اگر جنایتکار شناسایی شود و اگر جرم انتسابی به مرحله یک جنایت شدید بین‌المللی برسد، برای شروع تحقیقات نیازی به حضور او در سوئد نیست.^{۱۴۴} با این حال، در عمل، دادستان‌های سوئدی به ندرت بدون حضور مظنون به تحقیقات ادامه داده‌اند و اگر امکان معقولی برای دستگیری متهم وجود نداشته باشد، دادستان‌ها پرونده را آغاز نخواهند کرد.^{۱۴۵}

و در مورد استثنائات مربوط به افرادی است که کمتر از ۲۱ سال داشته‌اند، فصل ۳۵، بخش (۵) قانون کیفری که برای تخلفاتی که می‌تواند سبب حبس ابد بشود، درخواست ۲۵ سال حبس می‌کند؛ «قانون کیفری سوئد» [The Swedish Criminal Code]، فصل ۳۵، بخش (۵) ۱.

^{۱۳۸} «قانون مسئولیت کیفری برای نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت و جنایات جنگی» [Act on criminal responsibility for genocide, crimes against humanity and war crimes]، ۲۸ مه ۲۰۱۴، بخش‌های ۱۰-۳؛ «قانون کیفری سوئد» [The Swedish Criminal Code]، فصل ۳۵، بخش (۳) ۱.

^{۱۳۹} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تراپال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International]، صص ۱۵-۱۴.
^{۱۴۰} همان، ص ۲۲ (از مصاحبه‌ای با یک وکیل در ۲۰۱۹ نقل قول می‌کند).
^{۱۴۱} همان، ص ۲۲ (از مصاحبه‌ای با یک وکیل در ۲۰۱۹ نقل قول می‌کند).

^{۱۴۲} «آئین نامه قضایی سوئد» [The Swedish Code of Judicial Procedure]، فصل ۲۳، بخش ۱، قابل دسترسی در https://www.government.se/contentassets/a1be9e99a5c64d1bb93a96ce5d517e9c/the-swedish-code-of-judicial-procedure-ds-1998_65.pdf.

^{۱۴۳} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تراپال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International]، ص ۱۳ (از مصاحبه‌ای با یک فرد دانشگاهی در سال ۲۰۲۰ نقل قول می‌کند). برای جزئیات مربوط به تحقیقات سوریه، نگاه کنید به «اینها جنایاتی است که ما از آنها فرار می‌کنیم»، سازمان دیده بان حقوق بشر [Human Rights Watch]، «These Are the Crimes We Are Fleeing»، ۳ اکتبر ۲۰۱۷، قابل دسترسی در <https://www.hrw.org/report/2017/10/03/these-are-crimes-we-are-fleeing/justice-syria-swedish-and-german-courts>

^{۱۴۴} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تراپال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International]، ص ۱۲ (از سند Prop. 2013/14:146، ص ۲ نقل قول می‌کند) قابل دسترسی در

<https://www.regeringen.se/49bb7d/contentassets/c7eef0e35f24df0b824f0b9693ff89d/straffa-nsvar-for-folkmord-brott-mot-manskligheten-och-krigsforbrytelser-prop.-201314146>؛ «قانون

کیفری سوئد» فصل ۲، بخش (۶) ۳.

^{۱۴۵} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تراپال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International]، ص ۱۲ (از مصاحبه‌ای با یک دادستان جنایات جنگی در سال ۲۰۱۶ نقل قول می‌کند).

دادستان‌های سوئد زمانی که «دلایلی برای باور کردن ارتکاب جرمی که باید مورد پیگرد قانونی قرار گیرد» داشته باشند «باید» تحقیقات را آغاز نمایند.^{۱۴۶} «دلایلی برای باور کردن» به این معنی است که باید شرایط قطعی و محسوس باشند نه بر مبنای شایعات مبهم.^{۱۴۷} با این حال، اگر دادستان‌ها به این نتیجه برسند که «مسلم است که امکان تحقیق در باره این جرم وجود ندارد»، آنها می‌توانند از شروع تحقیقات امتناع نمایند.^{۱۴۸}

آغاز پیگرد قانونی

در قوانین کیفری سوئد، دادستان‌ها پیش از شروع پیگرد، باید تأییدیه دادستان کل را دریافت کنند.^{۱۴۹} صدور این تأییدیه نیازمند در نظر گرفتن موارد زیر است: آیا پیگرد مزبور مطابق تعهدات سوئد نسبت به حقوق بین‌المللی عمومی می‌باشد؛ میزان ارتباط تخلفات یا فرد مظنون با سوئد؛ آیا دادرسی در جای دیگری نیز آغاز خواهد شد؛ و اینکه برای تحقیق و انجام مراحل دادرسی در مورد فرد مظنون در سوئد، چه «امکانات واقعی» ای وجود دارد.^{۱۵۰} اگر دلیلی برای باور این مطلب وجود داشته باشد که این بررسی به ویژه برای سیاست خارجی و امنیت سوئد مهم است و دادستان کل هم تصمیم بگیرد که هیچگونه مانعی برای انجام این تحقیقات وجود ندارد، وی باید موضوع را برای تصمیمگیری به دولت ارجاع نماید.^{۱۵۱} اگر دادستان جریان پرونده را پیش نبرد، اشخاص زیان دیده می‌توانند علیه این تصمیم استیناف نمایند که در آنصورت موضوع توسط یک دادستان ارشد مورد بازبینی قرار خواهد گرفت.^{۱۵۲}

پیگرد خصوصی

اگر دادستان تصمیم بر رد شکایت بگیرد، شاکی می‌تواند از طریق پیگرد خصوصی برای تعقیب قانونی موضوع اقدام نماید.^{۱۵۳} پیگردهای خصوصی با تسلیم یک درخواست کتبی و امضا شده برای احضار فردی که گفته می‌شود مجرم است، شروع می‌شود.^{۱۵۴} از جمله مطالبی که باید در این درخواست گنجانده شود عبارتند از اساطعاتی در باره متهم، جرم انتسابی، هرگونه ادعای خسارت، شواهد و اسناد، پایه و اساس صلاحیت قضایی دادگاه، و اثبات این مطلب که دادستان تعقیب کیفری این پرونده را رد کرده است.^{۱۵۵} اگر جنایت در کشور دیگری صورت گرفته باشد، هنوز هم برای صدور کیفرخواست، تأیید دولت لازم است.^{۱۵۶}

حقوق قربانیان و شهود

^{۱۴۶} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۲۳، بخش ۱(۱).
^{۱۴۷} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International*]، ص ۱۳.
^{۱۴۸} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۲۳، بخش ۱(۲).
^{۱۴۹} «قانون کیفری سوئد»، فصل ۲، بخش‌های ۷-۸.
^{۱۵۰} همان، فصل ۲، بخش ۸.
^{۱۵۱} همان، فصل ۲، بخش‌های ۷-۸.
^{۱۵۲} Överprövning och annan prövningsverksamhet، ۲، ۵، ۱، قابل دسترسی در <https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/ovriga-dokument/rar/rar-20131.pdf> ؛
^{۱۵۳} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International*]، صص ۱۶-۱۷.
^{۱۵۴} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۲۰، بخش ۱(۱).
^{۱۵۵} همان، فصل ۴۷، بخش ۱.
^{۱۵۶} همان، فصل ۴۷، بخش ۲.
^{۱۵۷} «قانون کیفری سوئد»، فصل ۲، بخش‌های ۷-۸؛ «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International*]، ص ۲۱.

قربانیان از این حق برخوردار هستند، که خود را متهم و مقصر نکنند.^{۱۵۷} در موارد جنایات جدی و برنامه‌ریزی شده، اگر شهود در خطر خاصی قرار داشته باشند، می‌توانند از اقدامات تأمینی بیشتری برخوردار شوند.^{۱۵۸}

افراد زیان دیده می‌توانند در طی مراحل بررسی در محاکمه، از همراهی یک شخص پشتیبان برخوردار شوند و در موارد بخصوص، وکیلی برای آنها در نظر گرفته می‌شود.^{۱۵۹} به علاوه، از جمله حقوقی که برای آنها در نظر گرفته شده این است که می‌توانند در ابتدای جلسه اصلی محاکمه بیانیه خود را به دادگاه ارائه دهند و درخواست کنند فرد متهم در بازداشت نگاه داشته شود.^{۱۶۰}

در پرونده‌های کیفری، افراد زیان دیده می‌توانند دعوی خصوصی مدنی خود را مطرح کرده و درخواست دریافت غرامت مالی کنند.^{۱۶۱} در چنین مواردی، دادستان همراه با پیگرد قانونی، برای دعوی فوق نیز اقدام می‌کند، البته مادامی که انجام این کار برای وی دشواری بزرگی در بر نداشته باشد و ادعای مزبور «به طور آشکار فاقد ارزش و اعتبار نباشد».^{۱۶۲} هنگامی که یک فرد زیان دیده به عنوان شاکی به پرونده‌ای می‌پیوندد، چه با تسلیم درخواست غرامت و یا با حمایت از پیگرد قانونی شخص مجرم، این شخص از حقوق اضافی دیگری از قبیل حضور در تمام جلسات محاکمه، اگر علنی نباشد، و نیز دسترسی به پرونده‌های خاصی برخوردار است.^{۱۶۳}

جبران خسارت

همانطور که در بخش گذشته شرح داده شد، بر طبق قانون سوئد قربانیان می‌توانند به عنوان نوعی غرامت، درخواست جبران خسارت نمایند.^{۱۶۴} دادگاه‌های سوئد با توجه به قانون کشور در زمانی که عمل آسیب رساننده ارتکاب یافته، میزان خسارتی که به شخص تعلق می‌گیرد را ارزیابی می‌کنند.^{۱۶۵} اگر بررسی مطالبه خسارت و دادرسی کیفری به طور مشترک سبب دشواری عمده‌ای بشود، دادگاه می‌تواند دستور بدهد که ادعای مطالبه خسارت، «باطل شده» و سپس به طور جداگانه و به عنوان یک دعوای مدنی مورد رسیدگی قرار گیرد.^{۱۶۶}

سوئیس

قلمرو قضایی

- ^{۱۵۷} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۳۶، بخش ۶.
- ^{۱۵۸} «آئین نامه مربوط به کار ایمنی ویژه» [Ordinance (2006:519) on special safety work etc]، تاریخ صدور: ۱ ژوئن ۲۰۰۶، قابل دسترسی در https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2006519-om-sarskilt_sfs-2006-519#:~:text=Den%20som%20blir%20f%C3%B6rem%C3%A5l%20f%C3%B6r,att%20persons%C3%A4kerhetsarbetet%20ska%20kunna%20bedrivas.
- ^{۱۵۹} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۲۰، بخش ۱۵.
- ^{۱۶۰} همان، فصل ۴۶، بخش ۶(۱)، فصل ۲۴، بخش ۱۷(۱).
- ^{۱۶۱} همان، فصل ۲۲، بخش ۱.
- ^{۱۶۲} همان، فصل ۲۲، بخش ۲.
- ^{۱۶۳} «حقوق قربانیان – در هر کشور: سوئد»، سازمان عدالت اروپا [“Victims’ rights - by country: Sweden,”] https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_victims_of_crime_in_criminal_proceedings-171-SE-maximizeMS-en.do?clang=en&idSubpage=6&member=1
- ^{۱۶۴} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۲۲.
- ^{۱۶۵} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئد»، تریال اینترنشنال [Universal Jurisdiction Law and Practice in Sweden, TRIAL International]، ص ۲۵ (از مصاحبه با یک وکیل در سال ۲۰۱۹ نقل قول می‌کند).
- ^{۱۶۶} «آئین دادرسی قضایی سوئد»، فصل ۲۲، بخش ۵.

سوئیس در مورد جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی و نسل کشی صلاحیت قضایی دارد.^{۱۶۷} هیچگونه قانون عطف به ما سبق وجود ندارد.^{۱۶۸} برای جنایات جنگی، آنچه پس از ۱ مارس ۱۹۶۸ ارتکاب یافته باشد قابل مجازات است (اگرچه که این اعمال تا ۳۱ دسامبر ۲۰۱۰ در حیطه قضایی ارتش قرار داشتند).^{۱۶۹} نسل کشی اگر پس از ۱۵ دسامبر ۲۰۰۰ ارتکاب یافته باشد و جنایت علیه بشریت اگر پس از اول ژانویه ۲۰۱۱ صورت گرفته باشد قابل مجازات خواهد بود.^{۱۷۰} برای جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی، یا نسل کشی قاعده مرور زمان وجود ندارد.^{۱۷۱}

درخواست شروع تحقیقات

هر کسی می‌تواند تخلفی را به مقامات قضایی کیفری گزارش کند.^{۱۷۲} گزارش می‌تواند به صورت کتبی یا شفاهی باشد اگر چه که نوع اول بهتر است.^{۱۷۳} آیین دادرسی کیفری سوئیس جزئیات آنچه که باید در این گزارش ذکر شود را عنوان نمی‌کند، اما مقررات قضایی فدرال ملزم می‌دارد گزارش‌ها باید شامل نام فردی که گفته می‌شود متهم است (در صورتیکه شناخته شده باشد) و وقایع مربوطه باشد اگر چه که نیازی نیست نام دقیق هر یک از جنایات نوشته شود.^{۱۷۴}

شروع تحقیقات

برای آنکه مقامات سوئیس بتوانند صلاحیت قضایی خود را اعمال کنند و تحقیقات را شروع نمایند، مجرم باید در خاک سوئیس حضور داشته باشد.^{۱۷۵} اگر متهم بلافاصله پس از شروع تحقیقات کشور را ترک کند، صلاحیت قضایی مقامات هنوز به موقع خود پابرجاست و آنها می‌توانند به تحقیقات خود ادامه بدهند.^{۱۷۶} اگر جرم انتسابی در خارج از کشور ارتکاب یافته باشد و نه قربانی و نه متهم هیچیک تبعه سوئیس نباشند، در صورتی که فرد مظنون دیگر در سوئیس حضور نداشته باشد و انتظار نرود که وی به سوئیس بازگردد، یا در صورتی که یک دادگاه خارجی یا بین‌المللی بر روی این پرونده صلاحیت قضایی خود را اعمال نماید، دادستان این اختیار را دارد که

^{۱۶۷} «قانون کیفری سوئیس، مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۳۷» (تا اول ژوئن ۲۰۲۲ اعتبار داشته است)، بخش‌های ۱۸۵ مکرر، و ۲۶۳ تا ۲۶۴-ان، قابل دسترسی در https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/en.

^{۱۶۸} همان، بخش ۲.

^{۱۶۹} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئیس»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Switzerland, TRIAL International*] ژوئن ۲۰۱۹، ص ۱۵، قابل دسترسی در <https://trialinternational.org/wp-content/uploads/2022/05/UJ-Suisse.pdf>

^{۱۷۰} همان، ص ۱۵.

^{۱۷۱} «قانون کیفری سوئیس، مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۳۷» (تا اول ژوئن ۲۰۲۲ اعتبار داشته است)، بخش ۱۰۱.

^{۱۷۲} «آیین دادرسی قضایی سوئیس، مصوب ۵ اکتبر ۲۰۰۷» (تا اول ژوئن ۲۰۲۲ اعتبار داشته است) [*Swiss Criminal Procedure Code of October 5, 2007*]، بخش ۳۰۱، قابل دسترسی در

<https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2010/267/en>

^{۱۷۳} همان، بخش ۳۰۱؛ صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئیس»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Switzerland, TRIAL International*] ص ۲۲.

^{۱۷۴} صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئیس»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Switzerland, TRIAL International*] ص ۱۸ (از اسناد مایکل دوپوس و همکاران و هلبینگ لیختن‌هان Michel Dupuis et al., Petit Commentaire – Code penal, Helbing Lichtenhahn [2017] ad art. 30 [SCC, 232] نقل قول می‌کند).

^{۱۷۵} «قانون کیفری سوئیس، مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۳۷» (تا اول ژوئن ۲۰۲۲ اعتبار داشته است)، بخش‌های (۱) ۶، (۲) ۷، (۱) ۱۶۴.

^{۱۷۶} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئیس»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Switzerland, TRIAL International*] ص ۱۸ (از اسناد مایکل دوپوس و همکاران و هلبینگ لیختن‌هان Michel Dupuis et al., Petit Commentaire – Code penal, Helbing Lichtenhahn [2017] ad art. 264m [SCC, p. 1730] نقل قول می‌کند).

به پیگرد قانونی خاتمه بدهد.^{۱۷۷} دادستان‌ها برای ادامه دادن به تحقیقات خود نیازی به تأییدیه سیاسی ندارند، اما بخش امور خارجهٔ فدرال می‌تواند نظریه خود را ابراز نماید که این امر معمولاً هنگامی اتفاق می‌افتد که پرسش‌هایی مربوط به مسایل امنیتی وجود داشته باشند.^{۱۷۸}

آغاز پیگرد قانونی

پس از اتمام تحقیقات، دادستان یا اتهامات را از طریق صدور کیفرخواست اعلام می‌کند و یا تمام یا بخشی از مراحل دادرسی را از طریق صدور یک فرمان لازم الاجرا که معادل تیرئهٔ شخص می‌باشد، خاتمه می‌دهد.^{۱۷۹} او کیفرخواست را زمانی صادر می‌کند که دلایل کافی برای مظنون شدن وجود داشته باشد که در این مرحله صلاحیت قضایی به دادگاه منتقل می‌گردد.^{۱۸۰} دادستان زمانی دستور به خاتمه دادن تمامی یا بخشی از مراحل دادرسی می‌دهد که شک‌های موجود تا آن اندازه تأیید و اثبات نشده‌اند که صدور اتهامات را توجیه نمایند؛ فعلی که ارتکاب یافته، الزامات عناصر تخلف را برآورده نمی‌سازد؛ الزامات دادرسی یا چالش‌های مربوط به دادرسی برآورده نمی‌شوند؛ یا مقررات حقوقی قابل‌اعمالی وجود دارند که به وی اجازه می‌دهند از صدور اتهامات یا اعمال مجازات امتناع نماید.^{۱۸۱}

حقوق قربانیان و شهود

آنهایی که در نتیجه وقوع جنایت آسیب دیده‌اند، می‌توانند به عنوان مدعی خصوصی در دادرسی کیفری، اقامه دعوی مدنی نمایند.^{۱۸۲} بستگان قربانیان و افرادی که با آنها ارتباط نزدیک داشته‌اند نیز می‌توانند اقامهٔ دعوی مدنی کنند.^{۱۸۳} کسی که مایل است مدعی مدنی باشد باید تا پایان مراحل اولیهٔ دادرسی، قصد خود را در این باره به مقامات قضایی کیفری ابلاغ نماید.^{۱۸۴}

ازجمله حقوقی که شاکیان خصوصی دارند، به شرح زیر است: دریافت کمک از وکیل؛ دریافت کمک هزینه برای امور حقوقی در صورتی که نیازمند باشند و دعوای مدنی آنها امکانپذیر باشد؛ به مدارک پرونده دسترسی داشته باشند و در امور دادرسی دخیل باشند؛ در تهیه اسناد و مدارک شرکت کرده و درخواست شواهد و مدارک بیشتر کنند؛ بتوانند اسناد و مدارک ارائه کنند؛ و تصمیمات مقامات تحقیق کننده و دادستانی را به چالش بکشند.^{۱۸۵}

جبران خسارت

افرادی که در نتیجه جنایت زیان دیده‌اند و آنهایی که با این افراد ارتباط نزدیک دارند می‌توانند به عنوان مدعی خصوصی در دادرسی‌های کیفری شرکت کرده و دعوای مدنی خود را مطرح نمایند.^{۱۸۶} اگر متهم محکوم شود، دادگاه جنایی در مورد این دعوای تصمیم می‌گیرد و اگر متهم تبرئه گردد، دادگاه تصمیم می‌گیرد که «آیا در موقعیتی

^{۱۷۷} «قانون کیفری سوئیس، مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۳۷» (تا اول ژوئن ۲۰۲۲ اعتبار داشته است)، بخش ۲۶۴-ام.
^{۱۷۸} «صلاحیت قضایی جهانی: قانون و عرف در سوئیس»، تریال اینترنشنال [*Universal Jurisdiction Law and Practice in Switzerland, TRIAL International*] ص ۱۸ (از دادگاه جنایی فدرال، رأی ۱۴ نوامبر ۲۰۱۸، سند TPF BB.2018.167، پاراگراف ۳، ۲ نقل قول میکند).
^{۱۷۹} «آئین دادرسی کیفری سوئیس»، مصوب ۵ اکتبر ۲۰۰۷ (تا ۱ ژوئیه ۲۰۲۲ اعتبار داشته است)، بخش‌های ۳۲۰-۳۱۹، ۳۲۴.

^{۱۸۰} همان، بخش‌های ۳۲۴ و ۳۲۸.

^{۱۸۱} همان، بخش ۳۱۹.

^{۱۸۲} همان، بخش ۱۲۲.

^{۱۸۳} همان، بخش‌های ۱۱۶ و ۱۲۲.

^{۱۸۴} همان، بخش ۱۱۸.

^{۱۸۵} همان، بخش‌های ۱۲۷، ۱۳۶، ۱۰۷، ۱۴۷، ۱۰۹، ۳۸۲.

^{۱۸۶} همان، بخش‌های ۱۱۶ و ۱۲۲.

قرار دارد که در این مورد تصمیم بگیرد.»^{۱۸۷} در غیر این صورت تصمیمگیری به دادرسی‌های مدنی ارجاع خواهد شد.^{۱۸۸}

^{۱۸۷} همان، بخش ۱۲۶.

^{۱۸۸} همان، بخش ۱۲۶.

۵. منابع بیشتر

راهنماهای قوانین و روش‌های عرفی صلاحیت قضایی جهانی

- سازمان‌های تریال اینترنشنال [TRIAL International] و اپن سوسایتی جاستیس اینیشیاتیو [Open Society Justice Initiative] با همکاری سازمان‌های غیر دولتی در حیطه‌های قضایی مربوطه، راهنمای قوانین و مقررات عرفی صلاحیت قضایی جهان [guides on universal jurisdiction law and practice] را که مخصوص کشورهای گوناگون است، تهیه کرده‌اند.
- مرکز عدالت و پاسخگویی سوریه [The Syria Justice and Accountability Centre] راهنمایی به نام [guides on initiating and joining universal jurisdiction cases] در کشورهای مختلف و با تمرکز بر روی مواردی که مربوط به سوریه می‌شوند را تهیه کرده است.
- مؤسسه تحقیقات جنایی بین‌المللی [The Institute for International Criminal Investigations] فهرست مطالب آموزشی در مورد قانون و عرف جنایی بین‌المللی به نام [training materials on international criminal law and practice] جمع‌آوری نموده است.

راهنمای اداره و سازماندهی تحقیقات حقوق بشر برای جامعه مدنی:

- گروه قانون و سیاست عمومی بین‌المللی [Public International Law & Policy Group] دو راهنما به نام‌های راهنمای جامعه مدنی برای مستند نمودن موارد جدی نقض حقوق بشر [Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights Violations] و راهنمای مطالعات میدانی جامعه مدنی برای مستند نمودن موارد جدی نقض حقوق بشر [Field Guide for Civil Society Documentation of Serious Human Rights Violations] منتشر نموده است.

راهنمای اداره و به کارگیری تحقیقات متن باز:

- فعالان حقوق بشر، سام دابری، الکس کونینگ و دارا موری [Sam Dubberley, Alexa Koenig, and Daragh Murray] کتاب شاهد دیجیتال [Digital Witness] را در مورد اطلاعات متن باز تهیه کرده‌اند.
- مرکز حقوق بشر در دانشگاه کالیفرنیا در برکلی، پروتکل برکلی [Berkeley Protocol] را در مورد تحقیقات متن باز تهیه کرده است.

سازمان‌ها و فعالانی که ممکن است قادر باشند در تحقیقات و/یا پرونده‌های صلاحیت قضایی جهانی یاری کنند:

- مرکز حقوق بشر و حقوق قانونی اروپا [European Center for Constitutional and Human Rights]، تریال اینترنشنال [TRIAL International]، فدراسیون بین‌المللی حقوق بشر [International Federation for Human Rights]، ریدرس (غرامت) [Redress]، مرکز عدالت و پاسخگویی [Center for Justice & Accountability]، و مدافعان حقوق مدنی [Civil Rights Defenders] (سازمان‌هایی که به قربانیان کمک می‌کنند پرونده خود را به جریان بیاورند)
- سازمان شهود [Witness] (راهنماهایی در مورد مستند کردن به طریق ویدیویی منتشر کرده)
- سازمان شهود عینی [eyewitness to Atrocities] (یک نرم افزار بر روی تلفن همراه طراحی کرده که شواهد خشونت‌ها را به طور ویدیویی مستند می‌کند)
- مرکز حقوق بشر دانشگاه کالیفرنیا، برکلی [Human Rights Center at the University of California, Berkeley] (آموزش‌هایی برای تحقیقات متن باز تهیه کرده است)

- مؤسسه تحقیقات جنایی بین‌المللی [Institute for International Criminal Investigations] (آموزش‌هایی برای تحقیقات و مستند سازی تهیه کرده است)
- سازمان پزشکان حقوق بشر [Physicians for Human Rights] (سوابق پزشکی قانونی را مستند سازی می‌کند)

مقامات صالحه تحقیق کننده در حیطه‌های قضایی یاد شده در بالا که می‌توانند شواهد و مدارک را دریافت کنند، عبارتند از:

- در فرانسه، اداره مرکزی مبارزه با جرایم ضد بشری و نفرت محور [Central Office for Combating Crimes Against Humanity and Hate Crimes] در سازمان پلیس کشوری، ایمیل تماس: oclch@gendarmerie.interieur.gouv.fr
- در آلمان، در اداره پلیس جنایی فدرال، واحد مرکزی مبارزه با جنایات جنگی و جرایم مربوط به قانون جنایت علیه حقوق بین‌الملل [Zentralstelle für die Bekämpfung von Kriegsverbrechen,] [or ZBKV] ایمیل تماس: poststelle@bka.de-mail.de
- در هلند، تیم جنایات بین‌المللی [International Crimes Team] در خدمات دادستانی کشور مستقر شده است. ایمیل تماس: warcimes@politie.nl
- در سوئد، واحد جنایات جنگی [War Crimes Unit] تحت نظر پلیس سوئد قرار دارد. می‌توان با ایمیل زیر با آنها تماس گرفت. در قسمت موضوع ایمیل عبارت زیر را بنویسید: "Gruppen för utredning av krigsbrott" ایمیل تماس: registrator.kansli@polisen.se
- در سوئیس، دفتر دادستانی کل دارای بخشی به نام حمایت حقوقی متقابل، تروریسم، قانون جنایی بین‌المللی و جرایم فضای مجازی [Mutual Legal Assistance, Terrorism, International Criminal Law and Cybercrime (RTVC)] است. شکایات کیفری را می‌توان مستقیم به دفتر دادستانی کل ارسال نمود که این کار بر روی نرم افزار ارسال پیام به طور امن و خصوصی [PrivaSphere] و بر طبق دستورالعمل‌های آن صورت می‌گیرد. می‌توانید در [اینجا](#) به نرم افزار فوق دسترسی پیدا کنید.